

Fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan SÄRSKILT UTLÅTANDE

2018-05-28

FALUN

Innehållsförteckning

---

1. ARBETET MED DEN FÖRDJUPADE ÖVERSIKTSPLANEN	3
2. VAD ÄR EN ETT SÄRSKILT UTLÅTANDE?	3
3. SÅ HAR UTSTÄLLNINGEN GENOMFÖRTS	3
3.1. Beslut	3
3.2. Utställningshandlingar	3
3.3. Utställningstid	3
3.4. Inbjudan till utställning	3
3.5. Öppet hus	4
4. INKOMNA YTTRANDEN	4
4.1. Inkomna synpunkter i sammanfattning	4
4.2. Sammanfattning av och kommentarer till inkomna synpunkter	6
4.2.1. Statliga myndigheter och organ	6
4.2.2. Kommuner	15
4.2.3. Myndigheter och regionala organisationer	15
4.2.4. Kommunala nämnder, bolag och råd	16
4.2.5. Politiska partier	17
4.2.6. Intresseorganisationer, föreningar och större markägare	24
4.2.7. Privatpersoner	39
5. FÖRSLAG TILL ÄNDRINGAR AV PLANFÖRSLAGET	54

1. Arbetet med den fördjupade översiktsplanen

Kommunstyrelsen beslutade 2014-06-03 att en fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan ska tas fram med utgångspunkt i den gemensamma kommuntäckande översiktsplanen för FalunBorlänge. Arbetet genomförs enligt en projektplan som godkänts av kommunstyrelsen utvecklingsutskott 2015-10-12. Motsvarande arbete genomförs parallellt av Borlänge kommun för Borlänge tätort.

Kommunstyrelsens utvecklingsutskott utgör styrgrupp för arbetet. Utskottets har under arbetet med att ta fram samrådsversionen haft 7 arbetsmöten och under arbetet med utställningsversionen ytterligare 4 möten kring planen. Vid arbetsmötena har ordinarie ledamöter, ersättare och insynsplatser deltagit.

Arbetet med att ta fram förslag till utställningshandlingarna har bedrivits i en projektgrupp med i huvudsak medarbetare på miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen samt kommunantikvarien.

2. Vad är en ett särskilt utlåtande?

Efter utställningen ska alla synpunkter som kommit in under utställningstiden sammanställas i ett särskilt utlåtande. Här ska också redovisas vilka eventuella ändringar i planen som synpunkterna har lett till. Om det finns synpunkter som inte kan tillgodoses i planförslaget bör detta särskilt motiveras. Det särskilda utlåtandet ska bifogas till övriga planhandlingar.

Om planförslaget efter utställningen ändras väsentligt ska kommunen ställa ut förslaget på nytt.

3. Så har utställningen genomförts

3.1. Beslut

Kommunstyrelsen godkände 2017-12-05 ett planförslag för utställning.

3.2. Utställningshandlingar

Utställningshandlingarna bestod av själva förslaget till fördjupad översiktsplan som enbart funnits tillgängligt i en webb-version. Dessutom ingick följande underlagsrapporter: Trafiknätsplan, Kulturmiljöanalys, Analys av odlingslandskapet samt Samrådsredogörelse vilka kunde laddas ner från webben.

3.3. Utställningstid

Utställningen genomfördes under tiden 12 januari till 16 mars 2018.

3.4. Inbjudan till utställning

Utställningen har kungjorts på kommunens anslagstavla och genom kungörelseannonsering i Falukuriren, Dala-Demokraten och Annonsbladet samt på kommunens hemsida på webben. Inbjudan har skickats med e-post till länsstyrelsen, övriga statliga organ, Region dalarna, övriga regionala organ, kommuner i Dalarna, angränsande kommuner i Gävleborgs län, politiska partier, organisationer och föreningar.

3.5. Öppet hus

Öppet hus för Faluborna hölls i kulturhuset tio14 den 7 februari kl 16 – 19. Sammanlagt 35 personer besökte öppet hus vara 15 kvinnor och 20 män.

4. Inkomna yttranden

Under utställningen har sammanlagt 48 skriftliga yttranden kommit in. Från privatpersoner har 23 yttranden kommit in. Antalet personer bakom varje yttrande kan vara flera. Fördelningen av vilka som svarat framgår av nedanstående tabell.

Kategori	Antal
Länsstyrelsen (samordnar svar från alla statliga myndigheter)	1(+5)
Kommuner i Dalarna och Gävleborg	4
Myndigheter och regionala organ	1
Kommunala nämnder, bolag och råd	1
Politiska partier	3
Intresseorganisationer, föreningar och större markägare	6
Byalag, grupper av fastighetsägare och liknande	3
Privatpersoner	23
Totalt	47

4.1. Inkomna synpunkter i sammanfattning

I följande sammanställning finns de viktigaste synpunkterna i inkomna yttranden sammanfattade. I avsnitt 4.2 finns samtliga inkomna synpunkter återgivna och kommenterade.

Yttrande från	Några utvalda synpunkter från yttrandena
Statliga myndigheter	
Länsstyrelsen Dalarna	Har många synpunkter både på hantering, form och innehåll
Försvarsmakten	Övningsområdet uppgraderat till riksintresse
SGI	Inga synpunkter
Svenska kraftnät	Har inga ledningar i området men betonar vikten som remissinstans i planärenden
Trafikverket	Buller, utfarter och utredning om järnvägsreservatets bredd.

Lantmäteriet	Inga synpunkter
Kommuner	
Avesta kommun	Kommunikationer och trafik
Ludvika kommun	Kommunikationer och trafik
Rättviks kommun	Kommunikationer och trafik
Säters kommun	Kommunikationer och trafik
Myndigheter och regionala organ	
Landstinget Dalarna	Helikopterlandningsplatsens bullermatta
Kommunala nämnder, bolag och råd	
Falu Energi & Vatten	Kapacitetsbrister
Politiska partier	
Liberalerna	Generellt om planen
Moderaterna	Parkering och södra förbifarten
Socialdemokraterna	Vision saknas. Höga hus, grönska, trafik, parkering
Intresseorganisationer, föreningar och större markägare	
Gruvrisets intresseförening	Nya bostäder vid Vällan
Boende på Övre Gruvrisbacken	Nya bostäder vid Vällan
Norsbo – Hinsnoret bystugeförening	Stadens utbyggnad mot Borlänge
Aspeboda/Stora Kopparbergs viltvårdsområde	Nya bostäder vid Vällan
Fortum Distribution / Ellevio	Motsätter sig kablifiering av luftledningar
Fotbollsvår	Behovet av bollplaner
Hökvikens koloniförening	Vikten av tillgång på kolonilotter
Naturskyddsföreningen i Dalarna/Falun	Hantering och innehåll. Målkonflikter. Tiskenleden, grönska, trafik,
Kultur och miljö	Kulturvärden, trafik, fritidsaktiviteter
Privatpersoner	
23 yttranden har inkommit från privatpersoner.	Skiftande ämnen. Många har invändningar mot nya bostäder vid Vällan

4.2. Sammanfattning av och kommentarer till inkomna synpunkter

Nedan följer en sammanställning av alla inkomna yttranden med kommentarer. Alla yttranden är diarieförda och finns tillgängliga hos Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen på Falu kommun.

4.2.1. Statliga myndigheter och organ

Länsstyrelsen Dalarna	Kommentar
Övergripande synpunkter	
<p>Ett syfte med den fysiska översiktsplaneringen är att kommunen i ett tidigt skede, innan det finns ett konkret ärende som brådskar ska kunna få besked från länsstyrelsen angående hur staten ser på framtida exploatering inom olika områden, för att vara bättre förberedd då ett exploateringsönskemål inkommer och då få en snabb prövningsprocess. Detta syfte uppfylls bara i den mån ett översiktsplanen innehåller konkreta förslag till framtida markanvändning, som länsstyrelsen kan ta ställning till.</p> <p>Ett annat syfte med översiktsplaneringen är att kommunen ska få ett visst inflytande över andra myndigheters beslut som berör markanvändningen. Enligt 13 viktiga lagar bland annat miljöbalken, väglagen, lagen om byggande av järnväg, minerallagen, gäller att beslutande myndighet måste redovisa om beslutet är förenligt med gällande översiktsplan. Om kommunen i översiktsplanen har ett väl underbyggt resonemang som stöd för sina ställningstaganden, kan det bli svårt för andra myndigheter, inklusive domstolar, att motivera ett beslut i en annan riktning.</p> <p>Den utställda fördjupade översiktsplanen saknar främst redovisning av motstående intressen och avvägningar som gjorts.</p> <p>På grund av den allmänt beskrivande karaktären i översiktsplanen kan Länsstyrelsen inte avgöra vilka problem som eventuellt kan komma att uppstå i framtida detaljplaner och kan heller inte komma med synpunkter på markanvändningen inom tätorten. Eventuella överprövningsgrunder får i stället behandlas i detaljplaneskedet.</p>	<p><i>De områdesvisa beskrivningarna i användningskartan kompletteras så att det lättare går att följa stegen från underlag via anspråk och avvägningar till rekommendationer</i></p>
Planhandlingarnas struktur	
<p>Länsstyrelsen uppfattar den aktuella fördjupade översiktsplanen som svåröverskådlig i sin uppbyggnad. Det vore önskvärt att i tillägg till den hemsida-baserade layouten med flikar kunna få alla sidor i ett sammanhållet dokument, bland annat för att på ett enkelt sätt kunna skriva ut</p>	<p><i>Kommunen har uppfattningen att staten uppmuntrar en ökad digital hantering av den fysiska planeringen vilket den webbaserade fördjupade översiktsplanen är ett svar på. Kommunen avser inte att omarbeta förslaget till en pdf-version men tar gärna emot synpunkter som</i></p>

dokumentet. Det behöver på ett tydligare sätt framgå vad som ingår i planens förslag och vad som är planeringsunderlag.	<i>förbättrar den framtida hanteringen av digitala plandokument. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i>
Hållbar bebyggelsestruktur	
I planen saknas ett övergripande förhållningssätt utifrån förutsättningar för social, ekonomisk och ekologisk hållbar bebyggelsestruktur. Lägen för nya utbyggnadsområden behöver analyseras utifrån möjligheten till ekonomiskt effektivt kollektivtrafiknät och fjärrvärmenät. Underlag för kommersiell och samhällelig service inom eller i nära anslutning till nya bebyggelseområden behöver utredas. Avstånd till centrum, höjdskillnader och trygghet är faktorer som påverkar benägenheten att gå och cykla. Väderstreck kan påverka möjligheten att tillvarata solenergi. Nya bebyggelseområden kan genom sin lokalisering bidra till att ge befintliga, perifera områden bättre service och koppling till staden eller till att öka utglesningen.	<i>Detta finns delvis behandlat i avsnittet Utvecklingsstrategi>Den attraktiva staden. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i>
Länsstyrelsens särskilda granskning	
Hälsa och säkerhet	
Buller i samband med bostadsbebyggelse Högbo	
Inom influensområdet för Faluns skjutfält kan ingen ny störningskänslig bebyggelse tillkomma. En utbyggnad enligt förslaget inom influensområdet kan medföra risk för påtaglig skada på område av betydelse enligt 3 kap. 9 § första stycket MB. De utpekade delarna för bostäder i den fördjupade översiktsplanen som är placerade inom influensområdet för Faluns skjutfält bör därmed tas bort. Angående bostadsbebyggelse i området Högbo hänvisar Försvarmakten till skrivelsen FM2017-7025:1 Kompletterande information angående bullerutbredningen i Högboområdet vid Faluns skjutfält, Falun kommun, Dalarnas län, som är skickad till Falu kommun 2017-03-23.	<i>Se kommentaren till försvarsmaktens yttrande.</i>
Riksintresse kulturmiljövård	
Kommunens redovisning av riksintresseområdenas avgränsning i den fördjupade översiktsplanen överensstämmer inte med den avgränsning som redovisas i länsstyrelsens RUM- material. De i länsstyrelsens RUM-material angivna gränserna, följer de krav som Unesco ställde på säkerställande av Världsarvet i samband med världsarvsnomineringen. En överensstämmelse i redovisningen av gränserna i	<i>Länsstyrelsen har väckt frågan även i en separat skrivelse till kommunen. I sitt svar uttalar kommunen att man kommer att ändra sin redovisning enligt länsstyrelsens redovisning för de områden som ingår i fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan. Efter politisk behandling av den särskilda frågan är det lämpligt att kommunen gör ändringar i sitt kartsystem som redovisas i den fördjupade</i>

enlighet med Unescos krav bör eftersträvas	<i>översiktsplanens underlagskartor.</i>
Synpunkter på delområden	
<p><i>Vilaudden</i> är ett område som, trots vissa inslag av sentida bebyggelse utmed Vällans stränder, fortfarande präglas av det för Kopparbergslagen typiska småskaliga kulturlandskapet med ett flertal murar och odlingsrösen. Det utgör en viktig del av markerna kring den bevarade bergsmansgården Johanssonska Korsgården. Området ingår också i ett större stråk av tätortsnära, välbevarat äldre odlingslandskap runt Korsgården, Harmsarvet och Dikarbacken. Den föreslagna exploateringen med 15 villatomter är olämplig då den skulle förändra karaktären på området på ett sådant sätt att det skulle övergå från att vara ett äldre odlingslandskap till att bli ett modernt villaområde.</p> <p><i>Dalavallen</i> med 200 planerade bostäder ligger i omedelbar anslutning till byggnadsminnet Dalregementet. Kanslibyggnaden med de omgivande A- och Bkasernerna utgör en monumental profil i stadslandskapet i denna del av Falu tätort. Det är väsentligt att eventuell tillkommande bebyggelse ges en skala och utformning som inte stör upplevelsen av de gamla regementsbyggnaderna, utan att denna anläggnings dominanta karaktär fortfarande kan upplevas.</p> <p>I planens avsnitt om hänsyn och underkapitlet om kulturmiljö och världsarv har inte fornlämningar och den arkeologiska delen av kulturmiljön belysts på ett tillräckligt utförligt vis. Planområdet är rikt på arkeologiska lämningar, som delvis är dolda under mark. En betydande del av fornlämningarna är dock synliga och ingår därför också som väsentliga element i kulturlandskapet. Särskilt lämningarna efter den äldre gruv- och hyttverksamhet i Falun har central betydelse inom det världsarvsförklarade historiska bergslagslandskapet med centrum i Falu gruva. De arkeologiska lämningarna bidrar till att det historiska landskapet med sin tidsdimension kan upplevas och förstås.</p> <p>I avsnittet som beskriver kulturmiljölagens funktion måste delen om fornlämningar fördjupas. Fornlämningar har en stark skydd genom kulturmiljölagen och lagskyddet har stora konsekvenser för samhällsplaneringen genom att den sätter begränsningar för markexploaterings lämplighet och genomförbarhet. Det är förbjudet</p>	<p><i>En tydligare avgränsning på kartan under Bo och leva av det område där kommunen beviljat ett planbesked och en beskrivning av vad som kan vara ett lämpligt antal tomter behöver göras i användningskartan. Synpunkten föranleder ingen ytterligare ändring av planförslaget.</i></p> <p><i>Ett förtydligande görs i användningskartans beskrivning.</i></p> <p><i>Ett förtydligande görs under rubriken Hänsyn>Kulturmiljö och världsarv.</i></p>

<p>enligt kulturmiljölagen att utan tillstånd ändra eller skada en fornlämning. Länsstyrelsen besluter om möjligheten till att göra ingrepp i fornlämningar. Tillstånd till ingrepp i fornlämningar är ofta kopplad till villkor om att det skall genomföras arkeologiska undersökningar. Den uppdragsarkeologiska processen är tidskrävande och behöver därför tas hänsyn till i planarbetet på detaljplannivån.</p> <p>På samma sätt som byggnadsminnen, är fornlämningarna en viktig del av kulturmiljön som helhet. Det är därför viktigt att fornlämningar beaktas i tidiga skeden av planering och byggande. Ett samordnat agerande av berörda myndigheter kan effektivisera samhällsplaneringen. Därför är det viktig att synliggöra fornlämningsintressena även på översiktsplanenivån. Översiktsplanens kart-del bör därför också visa ytorna med fornlämningar i ett kartskikt, eftersom fornlämningarna medför särskilda krav för nyexploatering.</p>	
<p>Länsstyrelsens övriga synpunkter</p>	
<p>Ekosystemtjänster</p>	
<p>Det är positivt att kommunen valt att arbeta med ekosystemtjänster i översiktsplaneringen, det är ett bra sätt att integrera de gröna frågorna i planeringen. Strategierna för hur kommunen ska arbeta med detta i praktiken skulle dock behöva tydliggöras. Många av de planerade bostadsområdena ligger på tätortsnära grönområden och ställningstaganden saknas mellan bostadsområden och grönområden.</p> <p>Underlagsmaterialet som kommunerna tagit fram i arbetet med ekosystemtjänster skulle behöva redovisas. Det är av intresse för att både allmänhet och myndigheter ska förstå bakgrunden till de utpekanden som görs.</p> <p>Kommunen behöver göra tydligare ställningstaganden kring om och i så fall hur de brister som beskrivs på sidan "Ekosystemtjänster- att beakta och utveckla", ska åtgärdas.</p>	<p><i>Avsikten är att i någon form arbeta vidare med hur kunskapen ska omättas i praktisk handling när det gäller utveckling och skötsel av områden med viktiga ekosystemtjänster. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Förorenad mark</p>	
<p>Det är bra att information om föroreningar kopplade till gruvan tas upp, samt vilka krav som gäller för nyexploatering på förorenad mark. Andra förekommande markföroreningar behöver också hanteras. Den fördjupade översiktsplanen bör innehålla ett kartskikt där alla identifierade områden som är potentiellt förorenade</p>	<p><i>Beskrivningen av förorenad mark bedöms tillräcklig för den aktuella detaljeringsnivån. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

<p>synliggörs, samt information om vad som kan gälla vid exploatering av dessa områden. Texten bör även hänvisa till att ytterligare information kring förorenade områden går att få via en databas för potentiellt förorenade områden, det så kallade ebh-stödet, som Länsstyrelsen förvaltar.</p> <p>Det bör även beskrivas att täckning eller schaktning av förorenad jord inte är de enda alternativa metoderna vid sanering av förorenade områden.</p>	
<p>Hälsa och säkerhet</p>	
<p>Det bör på ett tydligare sätt framgå av den fördjupade översiktsplanen vilken strategi kommunen har i fråga om hälsa och säkerhet. Kommunen behöver beskriva sina mål och ambitioner och uppge var det finns mer information om dessa. Det bör framgå om det finns kopplingar till kommunens handlingsprogram enligt LSO (lagen om skydd mot olyckor) eller risk- och sårbarhetsanalys.</p> <p>Risker för ras och skred och behov av utredningar bör beaktas till exempel med hänsyn till bostäder i närheten av vattendrag. Länsstyrelsens vägledning för riskhantering i den fysiska planeringen med hänsyn till översvämning, ras och skred är färdigställd under 2017</p> <p>Räddningstjänstfrågor såsom till exempel insatstider och framkomlighet bör behandlas i relation till tätortens bebyggelsestruktur. Förekommer bebyggelse där extra uppmärksamhet på brandrisken krävs, exempelvis kulturhistorisk värdefull bebyggelse, bör också det behandlas i planen.</p> <p>Koppat till planen kan planen med fördel redovisa hur bebyggelse planeras i riskområden med tex översvämnings, farligt gods och industrier och hur riskerna kan hanteras.</p>	<p><i>I den fördjupade översiktsplanen hänvisas till kommunens tre hållbarhetsprogram där särskilt folkhälsoprogrammet tar upp frågor om hälsa och säkerhet. I planförslagets avsnitt <i>Konsekvensbeskrivning</i> > <i>Hållbarhetsbedömning</i> finns en redogörelse för hur den fördjupade översiktsplanen förhåller sig till folkhälsoprogrammet. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Jämställdhet</p>	
<p>Planen visar på god kunskap inom jämställdhetsområdet när det gäller visioner och beskrivningar av inom vilka områden perspektivet är extra viktigt att ta hänsyn till. Jämställdhetsperspektivet syns dock betydligt mindre i övriga rubriker och en beskrivning av hur perspektivet ska tillämpas saknas till stora delar.</p> <p>Det behöver beskrivas hur kommunen ska ta</p>	<p><i>Frågan bedöms ha hanterats tillräckligt för den aktuella detaljeringsnivån. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

<p>hänsyn till kvinnor-män och flickor-pojkar inom olika områden i planen. Det gäller bland annat offentliga platser. Kommunen bör verka för att skapa social trygghet i infrastrukturen, vilket kan göras bland annat genom att det till varje bostadsområde skapas ett tryggt nattstråk för fotgängare och cyklister, vilket passerar bostäder eller andra byggnader där det finns människor dygnet runt, och som ger användarna god överblick, till exempel genom belysning samt genom att undvika mörka tunnlar och täta buskage.</p> <p>Effektiv kollektivtrafik, samt bra cykel- och gångstråk är bra både ur miljö- och jämställdhetssynpunkt, fler kvinnor än män reser kollektivt. Kommunen bör dock titta på hur stråken dras och för vem. Om stråken passerar förbi förskolor och liknande, samt hur det ser ut med kvinno- respektive mansdominerade arbetsplatser.</p>	
<p>Miljö kvalitetsnormer</p>	
<p>Luft</p> <p>Det är viktigt att säkerställa att miljö kvalitetsnormer för luft inte överskrids. Eftersom det finns vissa problem med luftkvaliteten på vissa gator i centrum är det viktigt i samband med bostadsbyggande att tänka på vilka åtgärder som måste göras för att förhindra att miljö kvalitetsnormer för luft överskrids. Kommunen behöver göra en översiktlig bedömning av hur kommande förslag i planen skulle kunna påverka luftkvaliteten.</p>	<p><i>Synpunkten noteras. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Buller</p> <p>Kommunen bör ange om de förslag som presenteras i den fördjupade översiktsplanen kommer att förändra dagens bullernivåer. Skjutfältet inom området Myran behöver nämnas i planen. Det är önskvärt att en kommande bullerutredning redovisar synergieffekterna av exempelvis väg, järnväg, helikopter och skjutfält på ett översiktligt sätt för att tydliggöra tysta och mer ljudstörda områden.</p>	<p><i>Synpunkten noteras. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Vatten</p> <p>Den fördjupade översiktsplanen behöver ange hur framtida exploatering och följande utbyggnadsstrategier kan komma att påverka vattenförekomsternas status och miljö kvalitetsnormer.</p>	<p><i>Synpunkten noteras. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

Miljöstörande verksamhet	
<p>Under denna rubrik i den fördjupade översiktsplanen anges endast de verksamheter som hanterar farliga ämnen. Rubriken bör även omfatta annan miljöstörande verksamhet som till exempel bullrar, dammar, har luftutsläpp eller är transportintensiv.</p> <p>I utbyggnadsområdet Väster om Vällan behöver kommunen ange bergtäkten Kniptjärnsberget som har tillstånd till år 2031 och som är en bullrande och dammande verksamhet.</p>	<p><i>Synpunkten noteras. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p> <p><i>Ett förtydligande görs i användningskartans beskrivning.</i></p>
Strandskydd	
<p>I och med att motiveringar och avvägningar saknas i samrådsunderlaget, så kan Länsstyrelsen inte ta ställning till lämpligheten i utpekande av bostadsområden inom strandskydd. I de fall upphävande av strandskydd kommer att stödjas på 7 kap. 18c § särskilt skäl punkt 5 MB, så är det av avgörande betydelse att kommunen i kommande detaljplaner motiverar varför aktuella bostadsområden inte kan förläggas utanför strandskyddat område.</p> <p>För att kunna bygga bostäder på vatten behöver kommunen utifrån strandskyddslagstiftningen motivera upphävande av strandskyddet.</p> <p>I den kommuntäckande översiktsplanen från 2014 har kommunen pekat ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen kring Varpan, vilket inte framgår av den fördjupade översiktsplanen.</p>	<p><i>Ett förtydligande om tillkommande bebyggelses relation till samt motiv till upphävande av strandskyddet görs i användningskartans beskrivning för de områden som berörs av strandskydd.</i></p> <p><i>Ett förtydligande görs i användningskartans beskrivning för det berörda området.</i></p>
Behovsbedömning enligt 6 § förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar	
Länsstyrelsen delar kommunens bedömning	<i>Noteras.</i>
Försvarsmakten	
<p>Försvarsmakten har i försvarsinriktningsperioden för 2016–2020 fått tydliga instruktioner om att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och den samlade operativa förmågan i totalförsvaret. Försvarsmakten ska höja sin krigsduglighet och krigsförbanden ska vara bemannade, utrustade och samövade för att lösa sina uppgifter såväl i fredstid som vid höjd beredskap. Försvarsmakten kommer i detta att behöva nyttja sina skjut- och övningsfält allt mer för öka den operativa förmågan, däribland Falun skjutfält.</p> <p>Försvarsmakten gör en översyn av riksintressen för totalförsvarets militär del under 2018. I den</p>	

<p>översynen kommer Faluns skjutfält att uppgraderas från område av betydelse till riksintresse, vilket är kopplat till Försvarmaktens tydliga uppdrag i inriktningen för Försvarmakten verksamhet 2016-2020. Falun skjutfält är bedömt att få en ökad betydelse för att lösa förbandens övnings- och skjutverksamhet. Det kan också bli aktuellt att peka ut ett större influensområde för Falun skjutfält, beroende på hur mycket mer verksamhet det blir på skjutfältet. Ett större influensområde kommer att få en direkt inverkan på områden som är utpekade för bostadsbebyggelse i närheten av skjutfältet.</p> <p>I det nu aktuella förslaget för fördjupad översiktsplan för Falun tätort och området runt Varpan kvarstår Försvarmaktens ståndpunkt att det ej kan tillkomma bostadsbebyggelse eller störningskänslig verksamhet inom det idag utpekade influensområde för skjutfältet, vilket också framfördes under samrådet (Försvarmaktens beteckning FM2017-4894:2).</p> <p>Försvarmakten önskar vidare att Falun skjutfält och dess influensområde tydligare redovisat i planen, att det tydligare går att utläsa var skjutfältsgränsen går och vad som är influensområde för buller och annan risk.</p>	<p><i>Riksintresseområdets och influensområdets gränser finns nu i kommunens kartunderlag. En ändring görs i planhandlingarna så att beskrivningen av försvarsintresset överensstämmer med uppgraderingen.</i></p>
<p>SGI/SGU</p> <p>Avstår från att yttra sig i ärendet men hänvisar samtidigt till checklista för översiktsplaner.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Svenska kraftnät</p> <p>Svenska kraftnät har i området regionnätansläggningar, men inget stamnät för el.</p> <p>Eftersom vi inte har några synpunkter och Svenska kraftnät inte har några anläggningar i anslutning till aktuellt område, anser vi att detta ärende är avslutat från Svenska kraftnäts sida. Därmed önskar vi inte medverka i det fortsatta remissförfarandet för aktuellt ärende. Vid eventuella frågor är ni välkomna att höra av er till oss.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Trafikverket</p> <p>Trafikverket Region Mitt vidhåller synpunkter från samrådet av översiktsplan för Falu tätort och området kring Varpan.</p> <p>Trafikverket Region Mitt har följande synpunkter på fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan.</p>	

Södra Vällanområdet

Området ska anslutas till kommunala vägar. Det är positivt för Trafikverket önskar inga nya anslutningar till E16.

Placering bostäder- buller

Här finns områden som behöver uppmärksamhet kring buller.

Järnvägsreservat

En utredning ska göras som undersöker bredden på järnvägskorridoren. Trafikverket, Falun och Borlänge ska göra utredningen tillsammans.

Målet är att utredningen ska utmytna i en möjlighet att minska bredden utan att behöva göra en järnvägsplan.

Innan utredningen är klar vet vi inte hur mycket och var det går att minska korridoren. Det innebär att Trafikverket behåller korridoren som den ser ut idag fram till dess att utredningen visar på var den går att minska. Utredningen ska genomföras i år.

Trafiknätsstrategi

Det är positivt att kommunen tar fram en trafiknätsstrategi och vi tycker att den ser bra ut.

Buller

Det är viktigt att man vid planering av nya bostäder följer den nya förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader.

Man behöver planera byggandet av bostadshusen så att dessa får en bra boendemiljö med bra miljö både inomhus och utomhus. Punkthus är exempel på direkt olämpliga bostadsbyggnader.

Husen bör byggas i form av långa, gärna vinklade, byggnader som har långsidan mot bullerkällan. Därmed skapas möjligheten att få både en tyst sida och skyddad uteplats på markplan.

Kommer det att byggas bostadshus där det förekommer trafikbuller från flera håll behövs det kompletterande byggnationer som skyddar boendemiljön för bostadshusen. Dessa kompletterande byggnationer får inte vara bostadshus.

I yttrande citerar Trafikverket ur Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader, vilken inte återges här.

En utredning är påbörjad. Företrädare för kommunen har deltagit i ett startmöte smat levererat underlagsmaterial. Enligt Trafikverket ska utredningen slutredovisas sommaren 2018. Den sträcka där järnvägskorridoren har störst bredd är inom ett område som pekats ut som utredningsområde: Söder om Simonsberget – Källviksberget. Området föreslås hanteras i en egen fördjupad översiktsplan. Resultatet av Trafikverkets utredning är ett viktigt underlag för det fortsatta planeringsarbetet för området.

Yttrandet föranleder ingen ändring av planförslaget.

Lantmäteriet	
Lantmäterimyndigheten har enligt reglerna i PBL ingen uttalad roll i samrådsförfarandet avseende framtagande av en översiktsplan och har inga synpunkter att lämna i detta ärende.	<i>Synpunkten noteras</i>

4.2.2. Kommuner

Avesta kommun	
Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning anser fördjupningen vara väl genomarbetad och ange tydliga strategier för ett framtida Falun.	<i>Synpunkten noteras</i>
Utifrån Avesta kommuns del i regionen vill vi framhålla det som mycket positivt om förutsättningarna för tåg- och bussresande förbättras, t.ex. genom tätare avgångar och ökad kapacitet på järnväg. Detta är då bl.a. positivt för arbetspendling mellan Falun och Avesta, oavsett riktning.	<i>Synpunkten noteras</i>
Ludvika kommun	
Det som främst berör Ludvika kommun är infrastrukturen mellan och i våra kommuner. För Faluns del ser de stråket mellan Falun och Borlänge som ett starkt tillväxtstråk. Dubbelspår för tåget är viktigt och även rv50.	<i>Synpunkten noteras</i>
Ludvika kommun har inget att erinra mot planen, utan vill bara påminna om hur viktig en fungerande infrastruktur är både vad gäller tåg, bil och kollektivtrafik	<i>Synpunkten noteras</i>
Rättviks kommun	
Rättviks kommun vill betona betydelsen av RV69 och E16 som viktiga kommunikationsstråk och i övrigt inte ha några synpunkter.	<i>Synpunkten noteras</i>
Säters kommun	
Säters kommun anser att förslaget som ställs ut på ett bra sätt motsvarar de krav som ställs på en kommunal fördjupad översiktsplan. Dock vill Säters kommun påtala vikten av att samordna planeringen avseende bostäder för att stödja den regionala utvecklingen.	<i>Synpunkten noteras</i>

4.2.3. Myndigheter och regionala organisationer

Landstinget Dalarna	
Landstinget Dalarna hänvisar till svar på förslag till fördjupad översiktsplan våren 2017 och vill åter betona vikten av att den på Falu lasarett	<i>Helikopterlandningsplatsens bullerutbredning finns i kommunens kartsystem vilket använd i kommunens fysiska planering.</i>

<p>förlagda helikopterlandningsplatsen hanteras i den fysiska planeringen.</p> <p>Landningsplatsens in- och utflygningssektorer påverkar fastigheter intill Falu lasarett genom begränsningar avseende vegetations och byggnaders höjd. Detta bör hanteras i översiktsplanen och i de detaljplaner som påverkas.</p> <p>Luftfartsverkets rapport 2002:01 ”Luftfartens intressen i den fysiska planeringen” bifogas.</p>	<p><i>Kommunens kartsystem behöver kompletteras med helikopterlandningsplatsens inflygningssektorer och tillhörande höjdbegränsningar.</i></p>
---	--

4.2.4. Kommunala nämnder, bolag och råd

Falu Energi & Vatten	
<p>VA</p> <p>Dricksvatten:</p> <p>Två förutsättningar måste till för att det ska vara möjligt att försörja ny bebyggelse med dricksvatten. En rimlig utbyggnadstakt samt att Falu Energi & Vatten blir informerade i tillräckligt god tid om utbyggnadsplaner. Östra Falun är exempel på ett område som inte snabbt kan belastas med ny bebyggelse innan dricksvattenförsörjningen till området förstärkts.</p> <p>Spillvatten:</p> <p>För att Främby avloppsreningsverk ska klara av den planerade belastningen måste det rustas upp och byggas ut samt att nytt tillstånd måste sökas. Arbetet med denna förändring har redan påbörjats, och beräknas pågå i något/några år. I tillägg kommer ledningar och pumpstationer att behöva dimensioneras upp. En fördjupad översiktsplan hjälper oss i planeringen då dimensioneringen av ledningar inte fungerar om den är för liten eller för stor. Vi behöver helt enkelt planera för på vilken sida av staden som det beräknas byggas nya bostadsområden redan när vi lägger/bygger om en ledning genom staden. Detta gäller även dricksvattenledningar och dagvattenledningar.</p> <p>Dagvatten:</p> <p>Dagvattenstrategin borde stå med i listan över de redan antagna politiska dokument som är utgångspunkt för mål och strategier för blå och grön struktur.</p> <p>Då blir det är möjligt att följa de resonemang som förts kring hur grönområden fungerar som reglerande ekosystemtjänst för dagvatten och på så vis bidrar till säkerhet och miljöskydd.</p>	<p><i>Efter utställningstiden har miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen och FEV schemalagt avstämningsmöten för att regelbundet gå igenom exploateringsprojekt på kort sikt och planprojekt med längre tidshorisont.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras. Se kommentaren ovan.</i></p> <p><i>En revidering av dagvattenstrategin från 2008 har påbörjats. Planhandlingarna kompletteras i avsnittet Hänsyn>Teknisk försörjning med en länk till gällande dagvattenstrategi.</i></p>

<p>Stadsnät</p> <p>Det måste informeras i tillräckligt god tid om utbyggnadsplaner.</p> <p>Insamling</p> <p>Vid planering av nya bostadsområden ska Falu kommuns föreskrifter om hantering av hushållsavfall följas.</p> <p>El</p> <p>Inga synpunkter.</p> <p>Fjärrvärme</p> <p>Inga synpunkter</p>	<p><i>Se kommentaren till Dricksvatten ovan.</i></p> <p><i>Frågan hanteras i detaljplaneprocesserna.</i></p> <p><i>Noterat</i></p> <p><i>Noterat</i></p>
---	--

4.2.5. Politiska partier

Liberalerna	
<p>Det är avgörande för livskvalitén i staden att behålla grön- och strövområden så intakta som möjligt. Kvarvarande skogspartier är viktiga så att barn och vuxna har gångavstånd till naturnära områden. Staden bör förtätas främst genom tätare och möjligtvis högre bebyggelse i form av flerbostadshus, inte genom att omvandla grönområden. Naturnära grönområden som skogspartier skall utvisas i kartan över markanvändning (FÖP Falutätort) och de som bör bevaras skall utpekas. Det finns inte så många kvar och de flesta bör bevaras.</p> <p>Det är missvisande att peka ut inhängda idrottsanläggningar som "grönområde" i kartan över markanvändning (exempel Kopparvallen, hoppbackarna och vildvattenanläggningen). Dessa områden har ett ekologiskt värde som understiger bostadsområdets och är lika svårtillgängliga för allmänheten som övriga industriområden. Antingen bör dessa utpekas som område för verksamheter (lila färg) eller som en ny kategori "idrottsanläggningar" med annan färgkodning än riktiga grönområden.</p> <p>Staden skall växa söderut. Det som tidigare var perifert, ligger nu närmare centrum. Främst norra delen av "Främby industriområde" skulle kunna vara lämplig som bostäder men även som fortsatt industriområde. Det vore olyckligt att begränsa området till industri när en alternativ användning av området runt "Främby hallar" blir aktuell. Området bör utvisas som möjligt framtida område med bostäder, inte bara industriområde. Alternativ användning bostäder</p>	<p><i>Den fördjupade översiktsplanen utgår från de samlade strategierna för mark- och vattenanvändning i översiktsplan FalunBorlänge. Där sägs att städerna ska förtätas, i första hand i stadskärnorna och kring resecentrum. I den fördjupade översiktsplanen har detta sedan preciserats i de övergripande utvecklingsstrategierna. Där sägs bland annat att nya bostäder i första hand ska byggas på mark som idag är obebyggd men inte på mark som är park eller natur. Detta har sedan varit en viktig utgångspunkt i de avvägningar som gjorts i användningskartan.</i></p> <p><i>I en översiktsplan måste vissa rationaliseringar av indelning i olika markanvändningar göras. Detta kan i vissa fall, t ex de som yttrandet tar upp, leda till att anläggningar som inte är allemansrättsligt tillgängliga ingår. Detta framgår av användningskartans klickbara beskrivningar. Även om områdena inte är allemansrättsligt tillgängliga har de andra roller ur ett ekosystemtjänst-perspektiv.</i></p> <p><i>En utgångspunkt för arbetet med en fördjupade översiktsplanen är att så långt möjligt blanda olika funktioner för att få en levande stad. Trots detta behöver kommunen kunna erbjuda mark för verksamheter som inte kan blandas med bostäder. Ett sådant område är Främby industriområde. Det strategiskt intill järnvägen och har spåranslutning. Även om området är fullt utbyggt behöver det finns</i></p>

<p>kan även tänkas för området "Nikolai".</p> <p>Vi anser att Ingarvets industriområde inte ska utvidgas i nordlig riktning mot Slättaskogen längs Ingarvsvägen och Varggården. Det kommer då för nära bostäder och förskola. Området är en "inkörspport" upp mot Stångtjärn som är ett populärt område för fritid och rekreation. Det finns andra områden mer lämpade som industriområden vilka också tas med i förslaget till fördjupad översiktsplan.</p>	<p><i>för att kunna erbjuda företag tomter.</i></p> <p><i>I det pågående arbetet med en detaljplan för Utökning av Ingarvets industriområde föreslås en mindre utvidgning av industriområdet längs Inarvsvägen. Området norr därom föreslås som Naturmark. Den fördjupade översiktsplanens användningskarta överensstämmer med detaljplaneförslaget.</i></p> <p><i>Yttrandet föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Moderaterna</p>	
<p>Vi vidhåller vårt tidigare yttrande över arbetet kring planen. Vårt yttrande har redovisats på sidorna 68 till 74.</p> <p>Vi anser att fler p-platser med gångavstånd till centrum skall anläggas. På dagtid är parkeringarna vid Tisken och Nybro fullbelagda. Ett område som då bör nyttjas är utmed Hanröledens östra sida.</p> <p>Buskage utmed Hanröleden tas bort så att besökande kan se den vackra staden och kommande parkeringsplatser från vägen.</p> <p>Ytterligare parkeringsplatser kan skapas utmed Stigaregatan bakom Västra skolan som ett alternativ till de byggnader som inte kan uppföras på grund av buller.</p> <p>Markreservatet i Norslund för södra förbifarten bör finnas kvar.</p> <p>Vi anser även att det bör anläggas en fontän centralt i Faluån då detta kommer att försköna staden och göra centrum till en ännu mer attraktiv plats. Detta skulle även synskadade ha hjälp av då de lättare skulle kunna orientera sig i stadsmiljön.</p>	<p><i>För kommentar se samrådsredogörelsen.</i></p> <p><i>Marken öster om Hanröleden, mellan Leksandsvägen och Stångtjärnsvägen, är idag fornlämning (rostbåsröiner) upplag och förrådsbyggnader för värmeverket, inkapslat saneringsområde efter svavelsyrafabriken som inte får påverkas (planlagt för teknisk anläggning för solenergi) och bostäder närmast Stångtjärnsvägen. Lämplig mark för en större parkering bedöms därför inte finnas.</i></p> <p><i>Detta är en driftsfråga och hanteras inte i översiktsplanen.</i></p> <p><i>Längs Stigaregatan finns idag kanstensparkering. Gatan är i cykelplanen en länk ett öst-västligt huvudstråk för cykeltrafik. Om detta går att förena med parkering klaras lämpligen ut i det fortsatta arbetet med genomförandet av cykelplanen.</i></p> <p><i>Kommunen lade redan i Fördjupad översiktsplanen för Falu tätort 1994 fast att Tiskenleden är reservat för en södra förbifart. Därmed är en förbifart söder om Kvarnberget och genom Norslund (Slussenleden) inte längre aktuellt. Detta har sedan bekräftats i Centrum-planen 1998, Fördjupad översiktsplan för Södra centrum 2006 och Översiktsplan FalunBorlänge 2014. Reservatet bör därför kunna tas i anspråk för annan användning t ex bostäder.</i></p> <p><i>Idén om en fontän i Faluån är positiv. Utöver att ge en vackrare stad och underlätta orienteringen för synskadade ger ljudet av vatten en avskärmande effekt mot trafikbullret. Detta är dock ingen översiktsplanefråga utan hanteras lämpligen i det pågående arbetet med att utveckla årnumret.</i></p> <p><i>Yttrandet föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

Socialdemokraterna	
<p>Vi utgår från vårt yttrande över samrådet</p> <p>I vårt samrådsyttrande daterat 2017-04-28 ”En stad att växa i – en växande stad” gav vi våra synpunkter på ”Samrådshandlingar fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan”. Utifrån detta kan vi socialdemokrater i stort ställa oss bakom de förslag som presenteras i det nu aktuella utställningsmaterialet för FÖP på www.falun.se/falunvaxer</p> <p>Det är även denna gång ett mycket gediget material att sätta sig in i och vi kanske inte har fångat alla aspekter och förslag som finns i det utställda materialet. Vår utgångspunkt vid genomgången av det utställda materialet är att stämna av om våra synpunkter från vårt samrådsyttrande har beaktats eller inte. I huvudsak kommenterar vi detta i vårt yttrande nu. Vi ger även en del nya synpunkter som lämnades vid det öppna mötet vi arrangerade den 1 mars 2018 och som vi ställer oss bakom.</p> <p>Det är dock en stor brist att samrådsredogörelsen inte har funnits tillgänglig under utställningstiden, det hade varit intressant och viktigt att ta del av denna. Vi tror att det ytterligare kunnat stimulera till synpunkter under utställningstiden. Vi måste även påpeka att det är av stor vikt att utvärdera processen för att genomföra samråd och utställning med material på kommunens websida och inte som upptryckt och utställt material tex på stadsbiblioteket.</p>	<p><i>Samrådsredogörelsen borde naturligtvis funnits med från utställningstidens början. Projektledaren överraskades av det mycket stora antalet och i många fall mångordiga yttranden vilket tog längre tid än beräknat att arbeta sig igenom.</i></p> <p><i>En utvärdering av processen och valet att endast använda webben behöver göras.</i></p>
<p>1. Allmänna synpunkter</p> <p>Vi saknar en vision, en berättelse om det framtida Falun</p> <p>Vi önskar att det slutliga förslaget till FÖP inleds med en kort vision/berättelse gärna under rubriken ”En stad att växa i – en växande stad” men en beskrivning vad det är att leva och vistas i framtidens Falun med FÖP:en som grund. Nu finns i materialet en sammanställning ”Det här vill vi i Falun”, utveckla gärna utifrån det en vision/berättelse om det framtida Falun. Där anges att vi ska bygga 4000 bostäder till 2035, det blir 250 bostäder per år. Vi anser att ambitionsnivån bör höjas till 300 bostäder per år.</p> <p>Stadsdelarna</p> <p>Vi har i vårt samrådsyttrande föreslagit att Falu</p>	<p><i>Planförslaget kompletteras med en kortare visionstext som bygger på det som redan finns skrivet i avsnittet övergripande utvecklingsstrategier</i></p>

<p>tätort delas in i Centrum, Innerstaden och Yttre stadsdelarna. Vi tror det underlättar för förståelsen för de olika stadsdelarnas funktion. Vi tror det är en bra uppdelning att ”hänga upp” FÖP:en på. Viktigt är att stärka de lokala stadsdelscentra.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>2. Bo och leva</p> <p>Höga hus I vårt parti finns ett stort intresse av att pröva att bygga höga hus i Falu stad. Det är ett mycket bra sätt att förtäta staden. Vi anser att det är möjligt att bygga 10–15 våningar i Herrhagen, Järnet, Norslund eller nära Lasarettet och kanske andra ställen, som vi skrev i vårt samrådsyttrande. Vi tycker det är viktigt att Falu kommun skyndsamt arbetar vidare med ”Höga Hus” och vi skulle gärna se att man redan i FÖP:en pekar ut möjliga områden där höga hus vore intressant att bygga.</p> <p>Mer grönt i centrum Vi är mycket positiva till de gröna och blå stråk som föreslås i FÖP, gärna ännu mera gröna mötesplatser där man kan samlas och umgås i olika åldrar.</p> <p>Bryt Korsnäsvägens barriäreffekt Dagens Korsnäsvägen är en kraftig barriär mellan Övre och Nedre Norslund, vi ser med tillförsikt fram mot det fortsatta utredningsarbetet där en viktig målsättning måste vara att minska Korsnäsvägens barriäreffekt.</p> <p>Bygg på Lugnet I vårt samrådsyttrande, pkt 2.9, har vi lagt ett tydligt förslag till fördjupning för Lugnetområdet med bla bostäder och annan verksamhet. Vi ser det som en stor brist att Lugnetområdet inte alls berörs i FÖP:en. För Lugnet anser vi att det behöver påbörjas ett särskilt utredningsarbete gärna med vårt förslag i samrådsyttrandet som grund och också involvera Hällaområdet i det utredningsarbetet. Det bör kommenteras i slutliga FÖP:en hur planeringsarbetet för Lugnetområdet och Hälla drivs vidare.</p> <p>Bygg längs Vasagatan I vårt samrådsyttrande hade vi flera förslag till lägen för nya bostäder/förtätningar. Vi vill åter</p>	<p><i>Avsikten är att höga hus ska hanteras i ett kommande arkitekturprogram. Lämpligen hanterat som en tematisk fördjupning av översiktsplanen. De framförda synpunkterna hanteras fortsättningsvis i det projektet.</i></p> <p><i>Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p> <p><i>Planförslaget innehåller en avvägning mellan marka som kan exploateras och mark som kan utvecklas till gröna stråk. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Under planarbetet gång har det inte framkommit ett behov av mer kunskap och avvägningar som gör att området behöver pegas ut som et särskilt utredningsområde. Inom ramen för den föreslagna markanvändningen kan mycket väl ett utredningsarbete om områdets framtida innehåll och utformning initieras och beskrivas. Användningskartans text förtydligas angående detta.</i></p> <p><i>Platsen som avses är idag en stadsdelspark., Örtagårdsparken, som bidrar med flera viktiga</i></p>

lyfta fram området väster om Vasagatan mellan Vallmansgatan och Svärdsjögatan som mycket intressant att studera för bostadsbyggande. Kanske för höga hus.

Vasaparken

Det kommer en medborgardialog om Vasaparken, men vi ser redan nu en mycket stor potential i att göra gamla riksvägsdiket till park, kanske med amfiteater, vattenspegel, skridskobana, lekpark mm. Något som kan bli ett Faluns Kungsträdgården.

Nya skolor på cykelavstånd

Vi tycker det är svårt att få en uppfattning om kapaciteten på de nya skolor som ska byggas och om de är på rätt geografisk plats. Det bör byggas så att barn och vuxna når dem via cykelbanor eller med busstrafik. Det är viktigt att den analysen görs så att lokaliseringen inte "tvingar" föräldrar att skjutsa sina barn i bil till skolan. Dock måste det pedagogiska perspektivet vara vägledande för skolornas storlek och lokalisering.

Arbetsplatsområden

Arbetet med att finna mark för större nya arbetsplatsområden är en utmaning i Falun. Vi är trots det mycket tveksamma till förslag till arbetsplatsområden söder om Vällan och i Bergsgården. Innan ytterligare beslut tas om dessa behövs ett grundligt beslutsunderlag. Vi ser med stor tillförsikt på arbetet med att utveckla Ingarvet i samråd med de som redan är etablerade där. Vi tror det kan frigöra ytterligare mark för nya eller befintliga företag som vill växa i Falun.

Teknisk försörjning

Av FÖP:en framgår att avloppsnetet och reningsverket i Främby klarar en utbyggnad av staden i enlighet med planerna. Intressant vore att pröva ett bostadsbyggande där ny teknik används för att minska behovet av dricksvatten som avloppsbärare jämför med idag; tex finns ny teknik som komposterings- och förbränningsstoletter.

Torkils väg och inte Torkels väg

En detalj; på kartan Bostäder står på en flik att 25 nya bostäder ska byggas på Torkels väg. Felskrivet, gatan heter Torkils väg.

3. Grönska och Vatten Gruvgatan som boulevard

I vårt samrådsyttrande pekade vi på

ekosystemtjänster. En av de föreslagna övergripande strategierna är att inte förtäta på parkmark. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Parkens innehåll och utformning hanteras i ett eget projekt. Synpunkten noteras.

Arbetet med en fördjupade översiktsplanen har lett till ett betydligt förbättrat samarbete mellan kommunens olika enheter som arbetar med fysisk planering, exploatering, lokalförsörjning och undervisning mm. Hittills har samarbetet handlat om principer för lokalisering vilket överensstämmer med synpunkterna i yttrandet. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Området vid Bergsgården finns med redan i den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort 1994 som ett reservområde för verksamheter som behöver ligga skild från övrig bebyggelse och har behov av spåranslutning och ligger nära en större väg. Området väster om Vällan föreslås som utredningsområde som ska hanteras i en egen fördjupas översiktsplan. I denna prövas vad som kommunen anser vara lämplig framtidig markanvändning. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Under utställningstiden har Falu Energi och Vatten förtydligat statusen på ledningar för vatten och avlopp samt reningsverket samt vilken kapacitet som finns att ansluta ny bebyggelse. Som framgår av FEVs yttrande finns det kapacitetsproblem. Alternativa lösningar med mer lokal hantering kan t ex utredas i det fortsatta arbetet med området söder om Källviksberget.

Stavningen rättas.

<p>möjligheterna till att utveckla Gruvgatan till tex. en boulevard. Involvera gärna dessa tankar om Gruvgatan i det utredningsarbete som nu kommer att ske för Hyttområdet.</p> <p>Öppna upp diken</p> <p>Vi lämnade även förslag till att öppna delar av de kulverterade bäckar som idag rinner under Falun. Vi tror det skulle vara ett spännande sätt att få mer synlig vattenyta i stan. Vi ser inget av det i FÖP:en.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Frågan är på en detaljeringsnivå som inte översiktsplanen hanterar. Tanken är dock intressant men hanteras lämpligen i annat sammanhang. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget</i></p>
<p>4. Hållbara resor och transporter</p> <p>Planfritt till Bojsen Beach</p> <p>I vårt samrådsyttrande har vi förslagit en planfri gångförbindelse under E 16 i mellan Bojsenburg och badet Bojsen Beach. Till vår förvåning finns den inte med i FÖP, det tror vi är en stor miss och vi förslår att den läggs in i slutlig FÖP. Om inte så behövs en motivering till varför inte.</p> <p>Bron över Tisken och Tiskenledens anslutningar</p> <p>Att lägga fast ett vägreservat för en Tiskenled är viktigt och det är bra att det finns med i FÖP:en. Däremot är vi förvånade över hur anslutningarna i bägge ändrar av vägreservatet redovisas. Till E16 anges vägreservatet att angöra söder om Pilborondellen och till Korsnäsvägen vid Surbrunns trafikplats. Vi anser att det inte är en bra lösningar, enligt vårt samrådsyttrande så förslår vi att Tiskenleden ska ansluta till Pilborondellen respektive till Regementsvägen. Vi tror det ger en mycket mer samhällsekonomiskt lönsam lösning än utställningsförslaget.</p>	<p><i>I den åtgärdsvalsstudie för E16 genom Falun som Trafikverket genomförde 2014, med medverkan från kommunen, konstaterades att gående och cyklister korsar E16 mellan Bojsenburg och badet. De åtgärder som sedan föreslås ska bl a ha målet att det ska vara möjligt för oskyddade trafikanter och för kollektivtrafiken att trafiksäkert kunna förflytta sig mellan olika områden utan att E16 upplevs som en barriär. Den åtgärd som sedan föreslås återfinns under rubriken Tillgänglighet för gående och cyklister: skylta gång- och cykeltunneln på andra sidan brandstationen mot Bojsen beach. En möjlig slutsats av detta är att om kommunen vill ha en lösning med högre ambitionsnivå dvs en g-tunnel under E16 mitt för Bojsen beach så får kommunen stå för kostnaden. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p> <p><i>Anslutningen av Tiskenleden till trafiknätet utreddes i arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Falun 1994. Ledens inplacering i landskapet styrdes dels av ambitionen att ha en hög geometrisk standard (önskemål från dåvarande Vägverket som skulle finansiera hela eller delar av leden) och dels på att riktningen mot Borlänge prioriterades. För att klara detta kom södra anslutningspunkten att hamna i en ny trafikplats söder om Pilborondellen. Leden passerar sedan mellan de båda sandmagasinen och vidare på bro över järnvägen. I planen 1994 anslöt leden på den norra sidan till Regementsvägen. Valet styrdes av att lasarettet ansågs vara en viktig målpunkt för trafiken på leden. Detta motsatte sig den dåvarande ägare av stationsområdet (SJ fastigheter) som ansåg att leden skulle omöjliggöra en exploatering av området mellan magasinet och lokstallarna. Kommunen hade vid denna tid inlett ett samarbete med fastighetsägaren om en utveckling av stationsområdet, ett samarbete som så småningom landade i skapandet av Resecentrum</i></p>

Saknar cykelparkeringar

Vi saknar en redovisning av cykelparkeringar och vilken kapacitet dessa har eller kommer att få.

Cykelväg Falun/Lugnet-Sveden-Backa bro

Vi ser inte att FÖP:en har tagit med den planerade cykelvägen Falun/Lugnet-Sveden-Backa bro. Den bör anges.

Kollektivtrafik till Borlänge

I vårt samrådsyttrande, pkt 4:3, föreslogs vi att med hänsyn till den stora utbyggnaden av Lilla Källviken att en lokal busslinje skulle finnas ända upp till Tallen för byte till buss mot Borlänge eller en snabbusslinje till Borlänge via Knutpunkten-Östra Främby-Lilla Källviken – Tallen-Borlänge. Med hänsyn till bostadsutbyggnad i ffa Lilla Källviken anser vi att någon av dessa lösningar bör finnas med i FÖP:en och på sikt genomföras.

Plats för bilparkeringar

Kartan över bilparkeringar visar tydligt hur splittrad lokaliseringen av bilparkeringar är. Det tror vi också bidrar till uppfattningen är att det finns för få bilparkeringar, trots att de inte gör det. Det fortsatta arbetet med parkeringar bör utmynna i tydligare parkeringsanläggningar där båda mark- och parkeringshus annonseras tydligare tex med ett p-ledningssystem. Vissa mark och gatuparkeringar bör då kunna slopas och samlas i större anläggningar. En plats som vi tror skulle kunna studeras för anläggning ett

Falun. I det fortsatta arbetet med Centrumpalen 1998 och fördjupningen för Södra centrum 2006 utreddes möjligheterna att i stället låta leden ansluta vid Surbrunns trafikplats. Detta resulterade i att Centrumplan 1998 och fördjupningen för Södra Centrum 2006 lägger fast detta läge. En ändring av leden t ex med andra anslutningspunkterna skulle kräva en ny utredning av förutsättningar och konsekvenser vilket inte har ingått i uppdraget med den fördjupade översiktsplanen. Ett kommande genomförande av Tiskenleden kommer under all förhållande att kräva ett utrednings-, planerings- och projekteringsarbete där den exakta dragningen och anslutningspunkternas utformning studeras.

Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget

Cykelparkeringar finns redovisade i cykelplanen. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget

Planen redovisar endast huvudcykelstråken i tätorten Falun. Cykelvägen som nämns i yttrande finns i cykelplanen. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Arbete pågår med att utreda möjligheterna att förlänga linjen till Lilla Källviken till tallen. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Arbete pågår med att utreda möjligheterna att placera ett parkeringshus mellan Mormorsgatan och järnvägen samt exakt hur ett parkeringshus kan placeras i på parkeringen vid kulturhuset. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

<p>parkeringshus är området mitt för Vårdcentralen Tisken mellan järnvägen och Mormorsgatan. Det är värt att pröva i fortsatta parkeringsutredningar. Det behöver även fortsätta utredas hur parkeringen vid kulturhuset Tio14 ska utvecklas, med P-hus eller inte.</p> <p>Infartsparkeringar</p> <p>Det är mycket positivt att det finns förslag till infartsparkeringar i FÖP:en. Det borde även framgå hur man ska tas sig från infartsparkeringarna in till centrum. Vilka busslinjer som kan vara lämpliga att nyttja och hur de angör infartsparkeringarna och centrum. Vi föreslår även att det prövas om det finns mark att anlägga en infartsparkering för bilister som kommer norrifrån via riksväg 50 eller 69. Alltså en infartsparkering i närheten av Jungfrubergsrondellen/ Bojsenburg/Britsarvet.</p>	<p><i>De föreslagna infartsparkeringarna ligger antingen inom gångavstånd från centrum (Gruvan) eller i anslutning till en busslinje (Myran). Ett förtydligande görs om detta.</i></p> <p><i>Under planarbetet har platser för infartsparkering prövats men ingen lämplig pålats i norra delen av tätorten har gått att hitta. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Utredningsområden</p> <p>Vi ställer oss bakom att det de föreslagna utredningsområdena lyfts ut för ytterligare utredning innan ställningstagande, tex Korsnäs vägen, Tisken, Södra Vällan, Gruvgatan och områdena söder om Tallen.</p>	<p><i>Noterat</i></p>
<p>Slutligen som svar på den övergripande frågan - Samla eller Sprida</p> <p>För oss socialdemokrater finns inte ett entydigt svar på detta – svaret blir: det beror på. Vi anser att vi ska förtäta den befintliga staden och bygga runt de lokala stadsdelscentra som redan finns idag, dock med ett starkt kommersiellt och kulturellt utbud i stadens centrum. Det medborgarna behöver ha nära till bör ligga i närområdet tex lokala mötesplatser, närservice och (för-)skolor. Andra funktioner som inte besöks så ofta eller om man lätt kan ta sig fram med cykel, kollektivtrafik eller även bil kan ligga längre bort.</p>	<p><i>Synpunkten överensstämmer med hur planförslaget är uppbyggt Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

4.2.6. Intresseorganisationer, föreningar och större markägare

<p>Övre Gruvrisets intresseförening</p>	
<p>Tillfartslösningar till nya området vid Övre gruvriset (Norr om Södra Vällan).</p> <p>Anpassning till områdets miljö avseende; Planering och placering av husen, önskvärt är att det inte är ett rutnät, utan anpassning till det äldre befintliga området. Gärna en naturlig övergång, inte en skarp gräns mellan nytt och</p>	<p><i>Synpunkten noteras. Frågan hanteras i kommande detaljplan för Nedre Gruvridet 10:2. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

befintlig bebyggelse	
Boende på Övre Gruvrisbacken	
<p>Överklagan av översiktsplan (FÖP Falu Tätort Markanvändning)</p> <p>Vi boende på Övre Gruvrisbacken har tagit del av översiktsplan (FÖP Falu Tätort Markanvändning) som omfattar området kring östra Vällan och Gruvrisberget.</p> <p>Vi anser att förtätning av byggnation i området kraftigt skulle påverka bland annat områdets naturkaraktär på ett negativt sätt.</p> <p>I synpunkter nedan stöder vi oss på Falu Kommuns egen "Grönstrukturplan " från 2006.</p> <p>I beskrivningen av det område som gäller, skriver Falu Kommun:</p> <p>"Ett annat vattenområde med stora tätortsnära rekreativvärden är sjön Vällan. Flitigt nyttjade badplatser, goda fiskevatten, en bra vintersjö för skridsko- och skidåkning utgör bl.a. dess stora värden som har betydelse för hela tätorten. De kvarvarande allmänt tillgängliga strandområdena har stort värde. Öster om Vällan finns ett skogsområde kring Gruvris berget och Gamla bergsdammen. Här finns en mångfald av stigar med naturkaraktär. Områdenas närhet och koppling till Harmsarvet, gruvan och övre Gruvriset med de stora kulturhistoriska värden som finns där ger området större potential till att utvecklas till ett ännu mer välbesökt rekreativområde och uppmärksammas här som särskilt friluftsområde."</p> <p>Generella synpunkter</p> <p>Vi instämmer med Naturskyddsföreningens remissvar [1] där de undrar över att det inte framgår hur de äldre fördjupade översiktsplanerna ska hanteras, om de utgår eller om de ingår i den nya planen.</p> <p>I dag finns här möjlighet till fritt strövande, skid- och skridskoåkande till skillnad från Lugnetområdets och Källviksbackarnas organiserade och pengakrävande utomhusaktiviteter.</p> <p>Konsekvenserna av kommunens planer på en byggnation av 70 hus anser vi vore en grov förtätning av området, som på ett negativt sätt skulle påverka först och främst områdets naturkaraktär och även dess möjlighet till användning för kommunens invånare.</p>	<p><i>Avsikten är att det nu framtagna förslaget till fördjupad översiktsplan kommer att helt ersätta den äldre från 1994. Planhandlingarna förtydligas angående detta.</i></p> <p><i>Redan i den fördjupade översiktsplanen från 1994 finns det föreslagna området med som planerat bostadsområde. Området kommer inte att hindra närboende att utnyttja resterande del av Gruvrisberget för friluftaktiviteter. Avsikten är att det ska vara kvar som strövområde. I det kommande detaljplanearbetet är det meningen att natur- och kulturvärdena på platsen ska vara styrande för områdets utformning. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

<p>Även om området inte är av riksintresse vad gäller natur- och kulturhistoriskt värde är det av stor betydelse för vår lokala identitet.</p> <p>Specifika synpunkter angående Övre Gruvriset 10:2</p> <p>Genom eventuell byggnation i området norr om Övre Gruvrisvägen (ÖG10:2) finns risk att stirra sig blind på ett begränsat område utan att se till helheten - Övre Gruvriset - som i allt väsentligt har stora natur-, kultur-, och rekreationsvärden.</p> <p>Förtätning urholkar områdets karaktär, som vi i alla avseenden vill behålla. Vi vill även i fortsättningen se Övre Gruvrisets naturmarker som ett sammanhållet rekreationsområde, som inte begränsar utan möjliggör för människor att fritt röra sig i. En intakt stadsnära natur- och skogsmiljö är enligt vår mening av största betydelse att slå vakt om, inför framtiden</p>	<p><i>Samtidigt som arbetet med detaljplan för Övre Gruvriset kommer kommunen att hantera hela det område som pekats ut o den fördjupade översiktsplanen. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Norsbo-Hinsnoret bystugeförening</p>	
<p>Synpunkter från ett stort antal boende i Norsbo, Hinsnoret, Liljan och Liljesund har tidigare lämnats i samrådsskedet, i gemensamt brev, genom vår bystugeförening. Anknytande synpunkter har även lämnats i brev från enskilda boende.</p> <p>Vi har nu tagit del av föreslagen FÖP inför utställning. Där framgår att delen som bl. a. omfattar Norsboberget ”lyfts ut” för att senare bli föremål för en separat FÖP. När den kommande FÖP/studien startas vill vi givetvis få möjlighet att delta med synpunkter i ett tidigt skede.</p>	<p><i>Ett kommande arbete med området kommer att ske i dialog med berörda enligt kraven i plan- och bygglagen. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Aspeboda/Stora Kopparbergs viltvårdsområde</p>	
<p>Reflektioner och synpunkter på Falu kommuns översiktsplan för området södra Vällan (Synpunkter FÖP Falun)</p> <p>Aspeboda/Stora Kopparbergs viltvårdsområde är ett väl fungerande viltvårdsområde som funnits i ca 60 år och har haft i stort sett samma geografiska utseende under alla dessa år.</p> <p>En utbyggnad runt södra Vällan enligt planen skulle vara förödande för föreningen, med en stor förlust av areal, som i sin tur medför försvarande av jaktutövning, färre jägare, och detta ger i förlängningen bland mycket andra negativa effekter fler viltolyckor, färre eftersöksjägare, sämre stödutfodring under svåra vintrar som denna.</p>	

<p>Dessutom har markerna en kulturhistorisk betydelse i och med sin närhet till Falu gruva.</p> <p>Sanders gammelskog har nyligen blivit naturreservat, vilket vi i Viltvårdsområdet var positiva till. Att det reservatet blir granne med bostäder och industriområden känns som en stor förlust.</p> <p>Sjön Vällan är en pärla, tack vare naturen runt omkring. Med all bebyggelse som planerats skulle den inte alls te sig lika attraktiv, varken för människor eller djurliv.</p> <p>Vi tycker att det vore ett enormt misstag att bygga ut detta område, och när man väl gjort det är det försent att ångra sig och få det ogjort. Då är denna fina natur för evigt borta.</p>	<p><i>Området väster om Vällan är i planförslaget utpekad som utredningsområde som kommer att hanteras i en kommande egen fördjupad översiktsplan. Av den utställda planen framgår att syftet med den kommande fördjupningen är att dels pröva möjligheterna att ha störande verksamheter vid de befintliga bergtäkterna och att resterande område förblir oexploaterat. Yttrandet föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Fortum Distribution / Ellevio</p>	
<p>Ellevio har tre kraftledningar inom de områden där kommunen föreslår kabelfiering och har följande synpunkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energimarknadsinspektionen har efter provning funnit ledningarna lämpliga och beviljat Ellevio koncession tills vidare. Provningsen omfattar även magnetfältsnivåer. • Ledningarna går i så kallat trädsäkra ledningsgator, vilket innebär att trädpåfall ej är en riskfaktor för driftsäkerheten. • Berörda ledningar är viktiga för elförsörjningen av Falun. Felsökning och reparation av regionnätskabel tar normalt betydligt längre tid än motsvarande för luftledning. 	<p><i>Synpunkten föranleder ingen ändring av kommunens uppfattning att en kabelfiering på sikt är önskvärd lämpligt med tanke på den barriärverkan kraftledningarna har i området. Yttrandet föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Fotbollsvår</p>	
<p>Det övergripande målet För Fotbollsvår i Falun Ekonomisk Förening är att utveckla Falun som fotbollsstad. I det uppdraget är det naturligt för föreningen att delta i kommunens samhällsplaneringsarbete</p> <p>Fotbollsvår i Falun har tidigare lämnat in yttrande över aktuell översiktsplan. Vi har även tagit del av den av kommunstyrelsen godkända samrådsredogörelsen.</p> <p>Vi noterar att Dalavallen, som vi bl.a yttrat oss om, ingår i ett utrednings område. Vi avser att följa detta kommande arbete och återkommer med synpunkter när förslagen lämnas ut för kommunikation.</p>	<p><i>Synpunkten noteras. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

<p>Vi noterar även att Kultur- och fritidsförvaltningen har påbörjat arbetet med ett program för utveckling av kommunens idrottsanläggningar. Innehållet i detta program kommer att bli ytterst intressant för kommunens fotbollsföreningar och vi ser fram emot att få lämna underlag till programarbetet och få möjlighet att i övrigt följa arbetet "på nära håll".</p>	
<p>Hökvikens koloniförening</p>	
<p>Vi vill härmed lyfta fram värdet av Hökvikens koloniområde vid Varpans strand med anledning av den föreliggande översiktsplanen. I Hökvikens koloniförening bedriver omkring 75 medlemsfamiljer småskaligt, ekologiskt odlande på ett 100-tal kolonilotter. Många av dessa familjer är boende i närområdet, utan tillgång till egna trädgårdsytor eller ens resurser till att med egna medel införskaffa sådana. Här ges en möjlighet för många att njuta av den lokala omgivningen och odla sina egna grödor. Bland medlemmarna finns Vindens föräldrakooperativa förskola, som nyttjar både sin egen kolonilott och "slogboden", en naturlig plats för utevistelse och lek.</p> <p>Föreningens medlemmar ser till att med gemensamma krafter hålla området välskött och tillgängligt för allmänheten, varför koloniområdet är till glädje för hela det omgivande samhället. Tankar finns på att iordningsställa de ytor som ingår i föreningens arrende men idag inte odlas till gemensamhetsytor öppna för alla. Samarbete är etablerat med Studieförbundet och områdets vägsamhällighetsförening för sådana frågor. I framtiden kan koloniområdet på ett naturligt sätt knytas ihop med stråket längs Varpans strand och fortsätta ge allmänheten tillgång till sjön, såväl sommar- som vintertid.</p> <p>Som det framgår i den fördjupade översiktsplanen vill kommunen behålla och utveckla grönområden som bidrar till folkhälsan samt det sociala och kulturella livet. Här ser vi att Hökvikens koloniområde har en viktig roll. Koloniområdet och omgivningen där intill gynnar den fysiska och psykiska hälsan hos många människor och bidrar till en bred social gemenskap. På koloniområdet möts personer från många olika kulturer, i alla åldrar, och enas i ett kunskapsutbyte och gemensamt intresse för natur och odling. Något som sedan sprids i dessa människors kretsar. Med ett ökande intresse i samhället för hållbarhet och egenodling har</p>	<p><i>Synpunkterna noteras. Yttrandet föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

<p>koloniområdet en självklar plats, som dessutom leder till att kunskaper kring odling lever kvar hos de unga i Falun idag. Hökvikens koloniområde är högst angeläget att bevara för våra kommande generationer och bör hänsynsfullt beaktas i den detaljerade översiktsplanen.</p>	
<p>Naturskyddsföreningen i Dalarna/Falun,</p>	
<p>Allmänt om planprocessen</p> <p>I vårt remissvar till den förra versionen av planen menade vi att den inte nådde upp till kriterierna för samråd enligt PBL 3 kap 9 §. Vi fick medhåll av Länsstyrelsen som ansåg att planen mer var att betrakta som en ambitiös programhandling, ett försteg till en egentlig plan. Även i det nu aktuella förslaget anser vi att alltför många konkreta frågor förblir obesvarade eller skjuts framåt till kommande planer.</p> <p>Det dröjde dessutom hela sex veckor efter att planen gick ut på remiss till dess att samrådsredogörelsen blev tillgänglig. Planen har goda förutsättningar att bli bra, men det fordras att planprocessen sker i en sådan takt och ordning att alla som är engagerade ges möjligheten att förstå de överväganden som berör deras synpunkter. Det handlar om planens och framtidsdiskussionens demokratiska legitimitet. Vår slutsats är att kommunen avsatt alldeles för lite resurser för att kunna hantera processen.</p> <p>Vi föreslår att aktuellt förslag ska betraktas som ett förnyat samrådsförslag.</p>	<p><i>Kommunen anser att den valda processen på ett tillfredsställande sätt svarar mot plan- och bygglagens krav. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Målkonflikter och konsekvensbeskrivning</p> <p>Något av det som är svårast att få grepp om i planen är konsekvensbeskrivningen. Läsaren hänvisas nämligen till den kommunomfattande översiktsplanen för FalunBorlänge (KÖP). Men i KÖP uttrycker man sig så här: <i>“I ... kommande fördjupade översiktsplaner fördjupas beskrivningen av konsekvenserna.”</i> (KÖP, Avsnitt 22. Konsekvenser). Knappast vägledande och översiktsplanearbetet i kommunen tycks lida av en kronisk brist på konkretion. Så här skriver Länsstyrelsen om KÖP: <i>“De beskrivningar som görs av planens ekologiska, sociala och ekonomiska konsekvenser är så övergripande att de ger litet stöd för planens genomförande. I den fortsatta planeringen kommer dessa konsekvenser behöva utredas och beskrivas på</i></p>	

<p>ett mer utförligt sätt.” Och i en kommentar till aktuellt planförslag skriver man så här: “Den fördjupade översiktsplanen bör kompletteras genom att det förtydligas vad kommunen vill göra och hur planens många viljeriktningar och mål ska verkställas och följas upp. Det behöver framgå hur kommunen planerar att tillgodose olika intressen och behov och på bekostnad av vad. Vissa aspekter och strukturer behöver tydliggöras. Kommunens ställningstaganden i olika frågor behöver motiveras på ett tydligt sätt.” I planen rekommenderas läsaren visserligen att läsa mer i kommunens “Miljöprogram 2020 (ekologisk hållbarhet)” och “Folkhälsoprogram 2020 (social hållbarhet)”. Det finns dock ingen tydlig koppling mellan planen och dessa program av betydelse för hållbar utveckling. Eftersom planen gäller över en lång tid framöver är det viktigt att det finns klara riktlinjer eller rekommendationer så att den framtida tolkningen av övervägandena följer planens intentioner.</p> <p>Vi föreslår att planens övergripande riktlinjer för hur målkonflikter ska hanteras preciseras på områdesnivå så att det vid detaljplanläggning, bygglov med mera går att förstå eventuella konflikter och rimligheten i det ställningstagande som markanvändningskartan representerar.</p>	<p><i>De områdesvisa beskrivningarna kompletteras så att det lättare går att följa stegen från underlag via anspråk och avvägningar till rekommendationer. Se även kommentar till länsstyrelsens yttrande.</i></p>
<p>Tiskenleden</p> <p>Konsekvenserna av en eventuell framtida utbyggnad av Tiskenleden behöver studeras på nytt. En ny väg kommer att generera miljökostnader i form av mer trafik. Vi förslog i vårt förra remissvar att vägreservatet skulle slopas. Den stora nackdelen med att behålla Tiskenledsreservatet är att detta hindrar byggandet av bostäder i ett centralt läge. Många saker har förändrats sedan Tiskenleden lanserades för 24 år sedan. Det handlar inte bara om vem som ska betala utan också om hur man ser på möjligheten att gå ner i Tiskens sediment, trafikvolym, buller till omgivningen och avgasnormer, den samhällsekonomiska beräkningen, utvecklingen av nya transportlösningar etc.</p> <p>Vi föreslår att det görs en formell bedömning om förslaget kan innebära en betydande påverkan på miljön följt av en utredning av vilka konsekvenser en utbyggnad av Tiskenleden skulle ge. En utredning ska också svara på konsekvenserna av att behålla vägreservatet.</p>	<p><i>Ett slopande Tiskenledsreservatet måste föregås av en omfattande utredning som bl a beskriver konsekvenserna för trafiksystemet, trafikflöden, buller mm. Detta har inte ingått i planuppdraget. Ett kommande genomförande av Tiskenleden kommer att kräva ett utrednings-, planerings- och projekteringsarbete. Se även kommentar till socialdemokraternas yttrande. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

Utvidga området för ny fördjupad översiktsplan runt stationen

Vi ser att kommunen avser att göra fördjupade utredningar för Korsnäs vägen och området runt Tisken. Det är bra, men vi anser att områdena behöver knytas ihop i en sammanhållen utredningsprocess som omfattar Korsnäs vägen, järnvägen och Strandvägen bort mot Norelius väg och vägkorridoren mot Origorondellen, Tiskens stränder, västra sidan av Kvarnberget och vägreservatet för Tiskenleden för att på allvar kunna utveckla bostadsförsörjningen på ett klimatmässigt gynnsamt sätt. Det är både lämpligt och logiskt att en förnyad utredning av Tiskenleden tas med i de fördjupade utredningar som ska utföras när de gäller Tiskenområdet, Korsnäs vägen med fler uppräknade områden. Vi föreslår att ni läser om vårt remissvar i de delar som behandlar Tiskenleden och Korsnäs vägen. (Bilagorna 4 och 6 i tidigare remissomgång).

Vi föreslår att man utvidgar området för ny fördjupad översiktsplan runt stationen enligt ovan.

Det kan finnas både för- och nackdelar med att slå ihop de båda utredningsområdena. Frågan om en sammanslagning hanteras lämpligen när utredningsdirektiven skrivs. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Områden föreslagna för exploateringar

Det utställda förslaget innehåller flera positiva ställningstaganden. Det är till exempel bra att det föreslagna bostadsområdet söder om Källviken får anstå tills mer centrumnära platser är bebyggda. Vidare att det finns en ambition att inte bygga i gröna värdekärnor, exempelvis att området norr om Hälsingberg inte längre är aktuellt. Vidare att markanvändningskartan inte markerar de små oexploaterade, i stadslandskapet insprängda ytorna, som platser för nya bostäder. Det är mindre bra att det föreslagna bostadsområde väster om Vällan, som av många remissinstanser getts omfattande kritik, trots allt finns kvar och lämnas för vidare utredning. Det borde helt tas bort av anförda hållbarhetsskäl för tätortens utveckling. Likaså är det angeläget att närbeläget förslag till verksamhetsområde helt slopas. Det är vidare olämpligt att det för framtiden strukturellt olämpliga verksamhetsområdet vid avfarten från europaväg 16 till länsväg 850 mot Svärdsjö finns kvar. Vi har också gett stark kritik mot bebyggande av Simonsberget innan järnvägssträckningen är utklarad. Kritiken gäller att man föreslår att bygga villor och radhus. En pendeltågsstation vid Källviken kräver ett betydligt högre exploateringsstal. Dessutom anser vi att topografin på platsen är olämplig för den

I översiktsplan FalunBorlänge är området väster

<p>typ av bebyggelse som föreslås. Byggande av villor i perifera områden ger dessutom upphov till ökade trafikmängder och störningar efter vägen.</p> <p>Vi föreslår att bostadsområde väster om Vällan, verksamhetsområdet väster om Vällan samt verksamhetsområdet vid avfarten från europaväg 16 till länsväg 850 avförs helt från fortsatta planer för exploatering. Vidare att föreslaget bostadsområde vid Simonsberget inriktas mot flerbostadshus och exploateringen anstår till dess att järnvägsfrågan klarnat.</p>	<p><i>om Vällan utpekad som område för bostäder närmast sjön och verksamheter väster där om. I området finns idag en avslutad och en pågående bergtäkt. Flera remissinstanser har ifrågasatt lämpligheten att ha bostäder. Avsikten är att i en kommande fördjupas översiktsplan utreda lämplig framtida markanvändning. Verksamhetsområdet vid väg 850 bedöms som lämpligt med hänvisning till närheten till trafikplatsen. Innehållet i området Simonsberget diskuteras i pågående arbete med detaljplaneprogram. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Grönska och vatten</p> <p>Precis som i tidigare version av planen anser vi att det är otydligt vad kommunen vill göra med de olika grön/naturområdena och hur man vill bevara eller utveckla de ekosystemtjänster som redovisas. Hur avser man att förbättra tillgången till grönområden där det saknas idag?</p> <p>I planen redovisas riktvärden för tillgång till park, grön- och naturområden med precisa avstånd mellan bostäder och grönområden. Här anser vi att man borde ange mer i detalj vad som menas med ”större natur-, rekreations- och friluftsområden”.</p> <p>Vi föreslår att man preciserar vad som menas med ett större natur-, rekreations- eller friluftsområde.</p>	<p><i>En ny plan för Falu tätorts grön- och blåstruktur kommer att tas fram med utgångspunkt från ekosystemtjänster och de mål, strategier och planeringsinriktningar för ekosystemtjänster som framgår av planförslaget. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Biltrafik har flera effekter än på klimat och luftkvalitet</p> <p>Bland remissvaren från tidigare version av planen finns remissvar som ifrågasätter värdet av att ”kraftigt minska biltrafiken” i en tid när elbilen är på frammarsch. Fördelarna med att överföra resor från bil till gång, cykel och kollektivtrafik stannar dock inte vid enbart effekter på koldioxid och lokala luftföroreningen. Vi stödjer kommunens utgångspunkt om att minska biltrafiken då det skulle ge positiva effekter på folkhälsan genom ökad fysisk aktivitet, det skulle minska den totala energi- resursanvändningen, ge minskat buller, mindre trängsel och tryggare trafikmiljöer, mer attraktiva stadsmiljöer och minskad social exkludering.</p> <p>Vi föreslår att de positiva ekonomiska, sociala och hälsomässiga effekterna av minskad biltrafik beskrivs mer utförligt i planen.</p>	<p><i>Frågorna bedöms ha fått en för sammanhanget relevant behandling. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

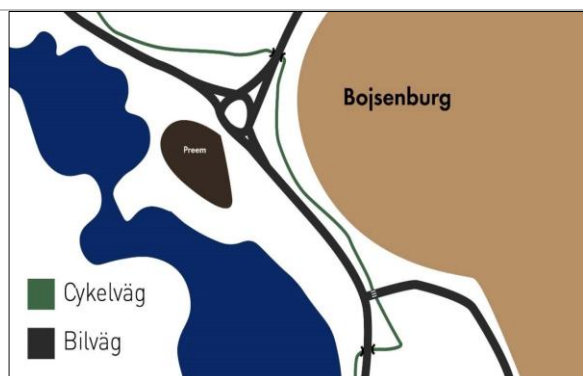
Genomför cykelplanen

Naturskyddsföreningen vill betona hur viktigt det är att cykelplanen genomförs i den takt som föreslås i planen, d.v.s. så att den blir fullt genomförd till 2030.

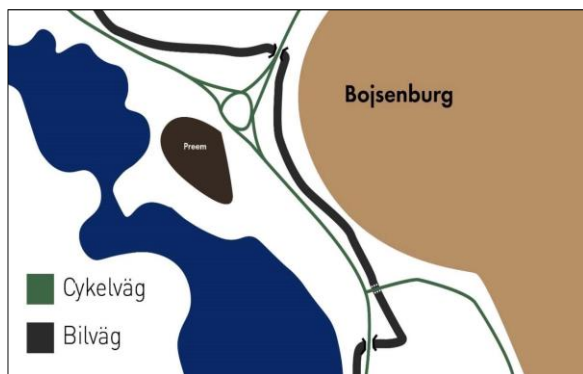
På nästa sida följer ett litet tankeexperiment som visar hur lågt prioriterade cykel- och gångvägar i praktiken är jämfört med bilvägar. Vi har valt rondellen mellan brandstationen och Preem som exempel. Figur 1 är läget idag. Cyklister tar en tydligt längre väg och får sicksacka från sida till sida, vänta vid övergångsställen och cykla under bilvägen. I figur 2 får bilen ta omvägen. Det finns alltså mycket kvar att göra för att prioritera det hållbara resandet och de oskyddade trafikanterna. Det krävs nytänkande och kreativa idéer på en helt ny nivå.

Vi föreslår att kommunen i den fysiska planeringen på allvar börjar prioritera gång- och cykeltrafiken, bl.a. genom att genomföra cykelplanen.

Cykelvägnätet byggs ut i den takt medel anslås. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Figur 1. Nuvarande trafiklösning där biltrafiken har gen sträckning medan cykeltrafikanten tvingas till omvägar, höjdskillnader där GC-vägen går i tunnlar samt får lämna företräde.

Figur 2. Samma trafiklösning som i figur 1 men där cykeltrafiken har gen sträckning, undviker höjdskillnader och slipper lämna företräde.

Kultur och miljö	
<p>Allmänt</p> <p>Föreningen Kultur och Miljö i Falun är en snart 50-årig kulturförening som föddes ur 1970-talet medborgarkamp mot rivningshysterin i stadskärnan. Den bildades spontant inför hotet att få staden genomkorsad av en stor matarled från Promenaden via Östra skolan till Norra Järnvägsgatan. Efter att 4000 Falubor protesterat mot planen slutade det hela lyckligtvis med att Lugnet- och Hanrölederna i stället tillskapades. Föreningens syfte är att vara ett öppet organ för alla som är intresserade av stadens historia och kulturmiljö företrädesvis inom den gamla stadsgränsen.</p> <p>Efter att ha tagit del av den fördjupade planen (fortsättningsvis kallad FOP) kan rent allmänt konstateras att det är ett mycket ambitiöst och omfattande arbete som lagts ner på detaljeringsnivån i översiktsplanen och detta kommer säkert att vara till stor nytta i det framtida detaljplaneringsarbetet i ett medellångt perspektiv. Man måste dock komma ihåg att planperioden sträcker sig långt in i en oviss framtid där konjunkturer, trender, generationsskutt, ålderspucklar och andra faktorer liksom politiska ambitioner och beslut spelar en avgörande roll. Visioner och strategier känns just nu relevanta och när planen antagits kommer den säkert att skapa fysiska förutsättningar för fortsatt expansion av staden. FÖP:en ger dock en bild av en utveckling som fortsätter planenligt ungefär som tidigare och där inga större och speciella utmaningar eller insatser från kommunens sida förväntas ske för att väsentligt öka stadens attraktionskraft.</p> <p>En mycket viktig mening i visionen för ett större Falun anser vi vara: "allt som görs ska vara till nytta för Faluborna". Falun är centrum, snart regioncentrum, för kultur och industrihistoria, idrott och vintersport. Tillsammans med en dynamisk stadskärna utgör detta grunden för Faluns identitet</p> <p>Att Borlänge deltar i planeringsarbetet skapar inga motsättningar för faluborna utan är tvärtom utmärkt då det skapar förutsättningar för dialog och utveckling av många gemensamma intressen.</p> <p>Världsarvet</p> <p>En av Faluns främsta kännetecken, som sätter oss på den internationella kartan, är världsarvet.</p>	

De värden som världsarvet står för måste säkerställas för all framtid. Mycket spännande kan uppstå i mötet mellan gammalt och nytt men stor hänsyn måste alltid tas till att bibehålla den genuina miljön, naturligtvis främst i området kring Falu Gruva och den gamla trästaden. Någon ytterligare kommersiell etablering typ COOP vill vi inte ha på slaggvarperna. För övrigt är igenväxningen av varperna ett stort och växande problem som minskar kulturlandskapets attraktionskraft. Gruvrondellens framtida utseende och skötsel är något som diskuterats i åratal men där ingen ljusning är i sikte. Det finns många goda idéer i samrådsunderlaget hur området runt Gruvan skulle kunna utvecklas t ex med en pedagogisk park, strövområden och vägar mot Krondiket. Ett sådant utvecklingsarbete ligger naturligtvis främst i händerna på Stiftelsen Stora Kopparberget. Beträffande tillgänglighet till gruvområdet från centrum se nedan.

Stadskärnan

Vi tillstyrker grundidén om förtätning av stadskärnan, om det sker på omsorgsfullt och pietetsfullt sätt, samt utbyggnad i riktning mot Borlänge. Det är dock angeläget att fullfölja den gamla rutnätsplanen från tiden då Falun fick stadsprivilegier. Den gör att stadskärnan upplevs som stadsmässig. Det skulle vara önskvärt om en mer detaljerad framtidsbild och illustration över Faluns centrum togs fram för fortsatt diskussion

Ett sätt att skapa en ännu mer levande stadskärna är naturligtvis att bygga fler bostäder i centrum. Centrumboende är fördelaktigt för äldre falubor men är även klimatsmart för yngre då deras bilåkande kan minskas. Ett sätt att förtäta är att bygga igen öppningar mellan fastigheter. Ett annat är att bygga på lägre fastigheter med flera våningsplan eller att utnyttja befintliga vindar. Viktigt är naturligtvis att även satsa på andra upplåtelseformer än bostadsrätt. En satsning enbart på boende skapar emellertid inte den levande och dynamiska miljö som faluborna eftersträvar. Det krävs verksamheter av alla olika slag blandad med boendet t ex restauranger, caféer, kontor, kiosker, uteserveringar och serviceinrättningar mm men även ett stort inslag av offentlig verksamhet. Vidare krävs vackra parker, torg för möten, konstnärlig utsmyckning och inte minst parkeringsplatser. Bebyggs parkeringsplatser, t ex Postenparkeringen, måste nya centrala P-ytter detaljplaneras i förväg. När det gäller resterande

Synpunkten noteras.

butiker och gallerior i centrum gäller det verkligen att butiks- och fastighetsägare snabbt hittar nya koncept för att överleva annars finns inga butiker kvar vid planperiodens slut på grund av den växande e-handeln.

Att aktivt kraftigt minska biltrafiken i centrum i omfattning enligt strategin i planen riskerar att ta död på möjligheterna att driva verksamhet, att bo, att handla, att besöka och turista. Vi anser att en förbättrad tillgänglighet för andra färdmedel (t ex cykel) är eftersträvansvärd men förutsättningarna för bilismen i Falun får inte ytterligare försämrats. Nuvarande omfattning av gågator och gångfartsområden räcker till och passar en stad som Falun. Övrig gatumark ska vara tillgänglig för bil/busstrafik. Biltrafikens miljöpåverkan kommer successivt att minska under planperioden på grund av omvärldsfaktorer som redan nu har förändrat synen på nyttjande av fossila bränslen.

Under icke rusningstid borde de gigantiska bussarna som nu trafikerar centrum och ytterområdena ersättas med små eldrivna bussar. De stora bussarna är mestadels tomma under stor del av dagen och skapar bara bekymmer både för sig själva och övriga i trafiken. Helst borde vi ha gratisbussar i centrum med hållplatser i omfattning som den nedlagda "mjuka linjen".

Ett viktigt stadsutvecklingsprojekt är fortsättningen på det sk Å-rummet. Där måste kommunen driva på för ett fortsatt arbete åtminstone i den del man själv har påverkansmöjlighet. Sker det sedan någon förändring av den gamla Domusbyggnadens västra fasad kommer faluborna att jubla!

Den viktigaste infartsvägen till Falu stadskärna är Gruvgatan framhöll den tidigare stadsbyggnadschefen i en intervju i Fk 2007. Vi är beredda att hålla med! Gruvgatan är inte vacker som den är idag meddelade han vidare. Gatan behöver lyftas vilket också varit kommunens vilja ett längre tag. I dag är det näst intill omöjligt att ta sig till fots från Faluns centrum upp till gruvområdet och kommer man väl till gruvrondellen så undrar man vart man sedan ska ta vägen. I ett framtaget arkitektförslag över området föreslås bl a att belysningsstolparna flyttas ut mot kanterna och att björkar planteras mot Elsborgshållet. För att öka tillgängligheten till gruvområdet behöver också en ny bro eller tunnel byggas över/under Hanröleden. Nu ska vi skriva slutrapport och

Synpunkten noteras

Som framgår av bland annat trafikstrategin så ska biltrafiken även i framtiden ha god tillgänglighet till och i centrum.

Arbetet med utvecklingen av å-rummet pågår i ett eget projekt. Här ingår bland annat att se på möjligheterna att öppna det slutna kvarteret Holmen mot ån.

Yttrandet refererar till ett utredningsarbete som avslutades 2008. Efter detta har kommunen inte avdelat resurser för fysiska förändringar i området. En förbättring av vägvisningen har gjorts. I planförslaget beskrivs under rubriken

söka EU-medel för att gå vidare. Får vi medel kan saker och ting börja hända 2009 avslutar han.

I dag 2018 konstaterar vi att Gruvgatan inte bara kvarstår som en styggelse för ankommande till Falun utan också är vår hårdast trafikerade gata. Nu pågår byggandet av nya stora bostadskomplex utefter Gruvgatans norra sida vilket på kort sikt borde kräva en omdaning av Gruvgatan till en vacker boulevard. Ett sätt att kraftigt minska trafik- och miljöbelastningen, och därigenom även skapa förutsättningar för ombyggnad av gatan är att anlägga en komplett ringväg runt Falun alltså den s k "Tiskenleden". Mer om denna längre fram!

En eller flera broar över Hanröleden i Amsbergsvägen (eller tunnlar under) diskuterades livligt i samband med planarbetet för COOP:s etablering vid Gruvrondellen 2015/2016. I vårt yttrande över planen framhöll vi nödvändigheten av att en gångbro för oskyddade trafikanter skulle anläggas Över E16 för bättre anslutning mellan Falu centrum och gruvområdet. Även Trafikverket ansåg att kommunen borde prioritera denna åtgärd. Vidare borde oskyddade trafikanter kunna ta sig Över väg 293 på ett säkert sätt. Hur planerna framskrider kring dessa viktiga frågor är för närvarande synnerligen oklart.

Kulturmiljöanalysen

Vi delar Dalarnas Museums analys kring allsidighet mm som lyfts fram i samrådsredogörelsen. Befintliga kunskapsunderlag är föråldrade och byggnader har förvanskats så till vida att kulturhistoriska värden gått förlorade. Översyn och komplettering av kunskapsunderlaget är nödvändig inte minst för att omvärdera efterkrigstidens byggnader och bebyggelseområden.

I Elsborg har kulturhistoriskt värdefulla byggnader sakta förvanskats eller maskerats i träbeklädnader. Denna utveckling minskar helhetsmiljöns kulturvärden för såväl boende som besökare. Äkthet är viktig för områdets övergripande karaktär annars riskerar Elsborg och även andra äldre stadsdelar att bli kulisser utan autenticitet.

Kultur och fritidsaktiviteter

Ska Falun kunna växa enligt planens prognos krävs att Falun upplevs attraktivt för inflyttning,

Utvecklingskarta vikten av att skapa ett sammanhängande stråk: Gruvan möter staden.

En gc-bro kommer att byggas över E16 vid korsningen med Nybrogatan.

Synpunkten noteras

helst av yngre familjer.

Bostadsutbyggnadsprogrammet ser ut att klara en expansion, förhoppningsvis även skolan. Många som står i begrepp att flytta hit efterfrågar, förutom detta, vilka kultur- och fritidsaktiviteter som staden kan erbjuda.

Lugnet har blivit känt i landet genom VM och Svenska Skidspele, idrottsprofiler härifrån samt sina stora samlade aktivitetsytor för olika idrotter. Området behandlas dock styvmoderligt i planförslaget. Vilka fortsatta utvecklingsprojekt avses genomföras i området?

Vi förstår att LUFAB har en viktig roll i utvecklingsprocessen men det har även kommunen som finansierar verksamheten. Hur blir det med badanläggningen, det eftersatta underhållet, en eventuell bandyhall etc?

Falun har ett mycket brett kulturutbud med flera museér, konsthallar, teatrar, två mellanstora symfoniorkestrar, en mycket kvalificerad musikerutbildning med riksintag, en kulturskola under etablering i gemensamma lokaler, mängder av körer, duktiga organister, ungdomsorkestrar för alla typer av musikstilar, dansgrupper etc. Stora möjligheter finns alltså för nyinflyttade att engagera sig i kulturlivet.

För att Falun ska bli en ännu attraktivare kulturstad anser vi att ett Konserthus, med möjlighet även till större konferenser, borde planeras och byggas. Detta framhöll vi redan i ett yttrande över förslag till nytt Kulturhus 2008. Ett sådant konserthus ska med fördel placeras centralt i Falun för att öka tillgängligheten och attraktionskraften. I dag finns flera medelstora äldre konsertlokaler i staden men dessa medger inte tillräckligt många sittplatser och framför allt saknar de tekniska faciliteter som krävs idag samt flexibiliteten för olika större arrangemang. Ett konserthus skulle bli ett oerhört lyft för Faluns attraktionskraft och vara ett projekt med tydlig inriktning mot framtiden. Många mindre och medelstora städer i landet kan vittna om nyttan av sådana satsningar.

För att stödja handel, trivsel och gemenskap i stadskärnan kan exempelvis ett spektakulärt konserthus byggas tvärs över Faluån mellan Klabbbron och järnvägsbron! Förbindelsegång till Kulturhuset tio-14 Ökar möjligheterna till samordning av lokaler vid större arrangemang. Närheten till bussar och Resecentrum förenklar för besökare. Det skulle bli en ljuspunkt i den tråkiga miljön runt Holmtorget! Kanske

Även om Lugnet inte behandlas särskilt ingående i planförslaget finns det anledning och möjligheter att gå vidare med en diskussion kring områdets utveckling.

Ett nytt konserthus eller en om- och tillbyggnad av befintliga lokaler för musik har inte pekats ut i planförslaget men kan inrymmas i stadsbygden.

<p>bra, och skall överordnas kommunfullmäktiges vilja att öka invånarantalet. Endast nya invånare som kan förväntas generera nettointäkter gagnar existerande falubor. Nya invånare som förväntas generera nettokostnader innebär försämringar för existerande falubor. Därför är en vision som innebär "växa till varje pris" ej nödvändigtvis till gagn för existerande falubor. Slutsatsen är således att revidera eller helst ta bort tillväxtmålet.</p>	
Privatperson A H	
<p>Vad har området kring Varpan med denna "utställning" att göra? Jag hittar inte något om området runt Varpan" (iaf det material som ni redovisar på hemsidan, så är det inget kring Varpan utan mer söder om Källviken).</p> <p>Men om jag fick önska så skulle ni exploatera Varpans nordöstra strand och delar av Jungfruberget. Det ligger nära stan, fint solläge och nära rekreation.</p> <p>Jag är Källviksbo och jag anser att ni missat några väsentliga saker när ni exploaterar södra delen av stan. Kommunikationen för oss in mot stan och genom stan är undermålig (både när det gäller vägar och bussar). Nästan all typ av sport utövas idag i norra staden, det tar mina barn 40-50 minuter att ta sig kommunalt till träning och med bil 15-25 minuter, det är inte vettigt. Så innan ni bygger mer bostäder måste ni lösa transporten till genom stan för oss. Därför är det bättre att bygga mer bostäder norr om staden idag.</p>	<p><i>Området norr och öster om varpan inklusive strandområdena är av riksintresse för kulturmiljövärden och ingår i världsarvet. En exploatering står i strid med detta. Planen föreslår att enstaka förtätningar kan göras. Jungfruberget är en del av Lugnets kulturresevat. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p> <p><i>En fortsatt utbyggnad av staden söder om Källviksberget kommer att utredas i en egen fördjupad översiktsplan. Här kommer bl a hur området ska försörjas med kollektivtrafik att utredas. Kommunen utreder möjligheterna att utveckla området kring Källviksbacken tioll ett mer komplett område för längdskidåkning, löpning promenader och terrängcykling. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
Privatperson T S	
<p>Utveckla cykelvägarna mellan Falun -Borlänge. Dels sträckan Falun -Vika. Gör en riktig, separat, asfalterad väg till Vika. Sen från Vika till Torssång, även den sträckan en separat, asfalterad cykelväg.</p> <p>Det skulle dels innebära en bättre trafiksäkerhet, för både cyklister och bilister. Det skulle även kunna utveckla turismen, då det idag är en trafikerad och smal väg, som gör att många avstår från att cykla runt Runn, framför allt med barn!!.</p> <p>Med en säkrare cykelled runt Runn, så skulle det med största säkerhet bli lättare att sälja in cykelturism runt Runn.</p> <p>Även boendet runt Runn skulle bli ännu mer attraktivt och kunna locka fler att bo i kommunerna Falun - Borlänge.</p> <p>Sen skulle fler som redan bor efter sträckan, kan-</p>	<p><i>I kommunens cykelplan finns en utbyggnad av sträckan Falun – Vika med men med låg prioritet. Cykelvägen går parallellt med statens väg så ansvaret för finansiering och genomförande ligger hos Region Dalarna och Trafikverket. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

ske välja att ta cykeln till arbetet eller skola osv.	
Privatperson L M	
<p>Jag anser att Falun inte ska bygga fler bostäder i centrala Falun då vi riskerar att som på sena 60-talet att förstöra den stadskärna som finns idag och är fortfarande unik. om nya bostäder byggs så ska de byggas i trä och vara målade med falu rödfärg, förstör inte centrala delarna med betong och få gröna växter och träd. försök att få Falun att bli en attraktiv stad att flytta till för alla åldrar. nu börjar risken bli att centrum utarmas och framförallt Nordstan som är en trevlig del av Falun som inte utnyttjas till fullo. vad gäller vattnets betydelse så borde det gå att bygga en kanal vid sidan av Tisken så det går att få båttrafik från Runn vidare till falu ån, då nya bostäder byggs så integrera dem med naturen och gör bra kommunikationer som fungerar istället.</p>	<p><i>Dt är möjlig att bygga fler bostäder i centrum. Byggnaderna kan anpassas till platsens förutsättningar, bl a riksintresset för kulturmiljövården och världsarvet. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
Privatperson D G	
<p>Det är viktigt för livskvalitén i staden att behålla kvarvarande fri tillgängliga grön- och strövområden intakta. Kvarvarande skogspartier är viktiga bland annat därför att barn har gångavstånd till naturnära områden såväl som förskoleelever som privat. Staden bör förtätas främst genom tätare och möjligtvis högre bebyggelse i form av flerbostadshus, inte genom att omvandla grönområden. Naturnära grönområden som skogspartier skall utvisas i kartan över markanvändning (FÖP Falutätort) och de som bör bevaras skall utpekas. Det finns inte så många kvar och de flesta bör bevaras. Däremot är det missvisande att peka ut inhängda idrottsanläggningar som "grönområde" i kartan över markanvändning (exempel kopparvallen, hoppbackarna och vildvattenanläggningen). Dessa områden har ett ekologiskt värde som mest understiger bostadsområdets och är lika svårtillgängliga för allmänheten som övriga industriområden. Antingen bör dessa utpekas som område för verksamheter (lila färg) eller som en ny kategori "idrottsanläggningar" med annan färgkodning än riktiga grönområden.</p> <p>Staden skall växa söderut. Det som tidigare var perifert, ligger nu närmare centrum. Främst norra delen av "Främby industriområde" skulle vara lämplig som stadsbygd, men även som fortsatt industriområde. Det vore olycklig att begränsa området till industri när en alternativ användning av området runt "Främby hallar" blir aktuell. Området bör utvisas som möjligt framtida område</p>	<p><i>Beteckningen kan upplevas som missvisande ur den aspekt yttrandet tar upp. I en översiktsplan generaliserar man oftast beteckningarna och kommunen har valt att göra på detta sätt. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p> <p><i>Det behöver finns platser i staden där verksamheter kan lokaliseras och utvecklas som inte kan helt blandas upp med bostäder. Främby industriområde är ett etablerat sådant område. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

<p>med stadsbebyggelse. Alternativ användning "stadsbygd" kan även tänkas för området "Nikolai".</p>	
<p>Privatperson A F</p>	
<p>Hänvisar till skriften ANALYS AV DET HISTORISKA ODLINGSLANDSKAPET RUNT FALU TÄTORT, ETT UNDERLAG INFÖR FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FALUN från december 2016.</p> <p>"Vägarna i området är till största del småskaliga, ofta grus och slingrar sig fram mellan bebyggelsen." Det bör man ta hänsyn till vid nybyggnationer längs vägen som går mot badplatsen "Vällan". Att en ny tillfart i så fall bör tillkomma och utgå ifrån "Gamla Borlängevägen" i höjd med det nya industriområdet vid Förlagssystem.</p> <p>"Den äldre bebyggelsens betydelse för gruvan och Falun är, och tenderar att bli, svårare att läsa på grund av de många nyare tilläggen. På liknande sätt har odlingslandskapet påverkats av igenväxning och fritidshusbebyggelse. Graden av historisk läsbarhet varierar starkt inom området. För att kunna säga något om tålighet behöver ytterligare analys göras för att se hur mycket mer landskapet tål av förtätning. Vilka områden som fortfarande har potential att visa historien och vilka områden som har potential för ytterligare bebyggelseutveckling. Innan ytterligare förtätning kan ske bör ett större grepp tas för att bedöma i vilken grad, och hur, en fortsatt förtätning kan ske." Att hänsyn behöver tas till den ursprungliga bebyggelsen här uppe - inte låta tomterna vara små och plottriga likt Galgberget, Koholmen, och det nya området invid Källviksbacken. Den gamla vandringsvägen där gruvarbetarna gick - Götgårdsvägen och Kåres väg måste bibehållas. Rösen och murar bevaras.</p> <p>"I området finns potentialområden vilka har mycket höga indikationer på spår från 1700-talets odlingsmarker, dessa måste dock verifieras i fält." Förhastat er inte med utbyggnad i det här området! Det är historisk mark. Särskilt på höger sida av Gruvrivsvägen mot Vällan från Pilbo räknat.</p> <p>Det var med sorg i hjärtat jag tog del av nyheten om planerade nybyggnationer längs Gruvrivsvägen. Stor sorg.</p>	<p><i>En sådan lösning utreds av kommunen inför en exploatering i området.</i></p> <p><i>Synpunkten hanteras och frågan kommer att hanteras i kommande detaljplanearbete.</i></p> <p><i>Synpunkterna föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Privatperson E L</p>	
<p>Om man planerar exploatera/bygga ut i området kring Varpan (och då spec hökviken/uggelviken</p>	

<p>mm) bör man se över om den privata väg som går längs med Varpan är i skick för ökad belastning.</p> <p>Vi bor i Hökviken vid Varpan och upplever redan nu att vägen inte skulle klara av mer biltrafik. Vägen är relativt smal, saknar cykelväg och redan nu känns det osäkert för de barn som cyklar där. Vid ökad biltrafik skulle trafiksäkerheten för cyklande barn vara oacceptabel anser jag. Om man planerar bygga ut i området bör man först se över om man kan bygga en cykelväg utan att påverka befintliga tomter för mycket.</p> <p>Om man planerar bygga fler bostäder innebär det rimligtvis även att ännu fler barn kommer att cykla på vägen.</p> <p>Om jag förstår det rätt har ni planer på att bygga ut cykelvägsnätet i Falun. Vi cyklar ofta från Hökviken till Gullvivan/Söderbaumska. Cykelvägen är från riksväg 50 och ända fram till Seminariegatan där det bitvis känns trafikosäkert att cykla, speciellt med barn. På vägen cyklar många barn till och från förskola/skola, en del utan föräldrar.</p> <p>Går det att ordna med någon bättre cykelväg till Söderbaumska?</p>	<p><i>En framtida utbyggnad kommer att föregås av detaljplanering och då kommer trafikfrågorna att hanteras.</i></p> <p><i>Den felande länken längs Seminariegatan ska enligt kommunens cykelplan byggas ut under 2018.</i></p> <p><i>Synpunkterna föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Privatperson A A</p>	
<p>Jag tycker att Falun ska förtätas med stor försiktighet. Det får inte bli för trångt i centrum, om det t.ex. är en så snörik vinter som nu, och det behövs så väl grönytor som rymd även i centrala stan. Tänk på de skyfall som inträffar emellanåt. Dessutom riskerar Falun att mista mycket av sin charm om det "tokbyggs". Bli inte för desperata och kortsiktiga i er planering är min bön! Nej till ett förfulat Falun.</p> <p>Dessutom är det viktigt att inte bebygga odlingsbar mark! Återigen; tänk inte så kortsiktigt.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Privatperson G K</p>	
<p>En angelägen önskan till Falu kommuns beslutsfattare.</p> <p>Som bussåkare ser jag ödsligheten vid Knutpunkten. Inte ett träd så långt ögat når. Var finns stans Gröna Lunga? Grå, trist sommartid.</p> <p>Vad säger sommartisterna om "denna trista stad"</p> <p>Här borde omgående planteras träd bakom väntkurerna mot den nu tillfälliga(?) parkeringsplatsen. Torde väl snarast kunna beslutas om. En sådan trädrad förhindrar inte</p>	<p><i>Arbete pågår med att förbereda för ny bebyggelse på den plats som nu är tillfällig parkering. Att plantera träd som kommer att tas bort inom ett par år är mindre lämpligt. Synpunkterna föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

<p>fortsatt plan för området vare sig det blir byggnation eller fortsatt parkering. Hur skulle den kunna stå i vägen?</p>	
<p>Privatperson K A</p>	
<p>Inte helt lätt att fånga planen för Varpan - klickar mig runt och hamnar ömsom på Falun Borlänge plan och översiktsplan och kartbilder. Det jag försöker förstå är om falubornas tillgång till Varpan vintertid på något sätt beaktas. Sommartid finns ett antal badplatser. På vintern har det funnits fina skidspår och skridskobanor på Varpan. Förra året kunde man parkera och gå ut på sjön på höger sida om utfarten mot Rättvik (vid gamla stenbron). Den har ju varit avstängd många år och endast öppen för cykel och gångtrafik. Men det gick att ställa bilen där och ta sig ut på skidor och ansluta till skidspåren. Nu sitter där en vägbom. Jag har i vinter försökt komma ner till sjön på västra och östra sidan men det går inte då det är privat bebyggelse över allt. Badplatserna är stänga för vintern (Bojsen, Gullnäs och Österå). Så det jag önskar är att de ska gå att parkera en bil och gå ner till sjön för att åka skidor eller skridskor på vintern - för allmänheten inte bara för de som har hus där. Vid Bergsgården är det öppet vatten och vid Österå är det inte helt lätt att sig ner. Hur är det tänkt?</p>	<p><i>Planen behandlar inte frågor på detaljnivå som tas upp i yttrandet. Synpunkterna föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Privatperson R A</p>	
<p>Område B anses enligt förslaget lämpligt för bostadsbebyggelse. Förslaget innebär dock sannolikt höga exploateringskostnader pga av svåra markförhållanden såsom berg, hård morän med högt steninnehåll, sankmarker och behov av tillfartsväg. Dessutom korsas området av högspänningsledning som antingen ska markförläggas till höga kostnader eller finnas kvar med den inskränkning på byggbar mark säkerhetsavståndet innebär. Sammantaget innebär ovanstående att en exploatering kommer ge marknadsmässigt höga tomtkostnader, varför kommunen inte bör ta den risk det innebär om tomterna blir svårsålda. Ett sätt att hantera kostnadsproblematiken är förstås att öka exploateringsgraden och tillåta väldigt många villor och/eller lägenheter. Detta kommer dock att väsentligt förändra utseendet på byggnationen i området, som är liknande ända från Pilbo och upp mot Vällan. Ett sådant förslag på detaljplan kommer sannolikt överklagas.</p> <p>Vidare nämns jaktskjutbanan i samband med resonemanget kring område D. Vi boende vid</p>	<p><i>Yttrandet tar upp förslaget till ny bebyggelse öster om södra delen av Vällan. Hur området slutligen ska utformas och hur många bostäder som kan rymmas kommer att klaras ut i kommande detaljplanearbete.</i></p> <p><i>Planen utgår ifrån att jaktskyttebanan måste flyttas till en lämpligare plats när staden växer</i></p>

<p>Södra Vällan har under flera år försökt kommunicera ljudproblematiken från skjutbanan. Skjutbanan upplevs mycket störande, även om det efter lång tids räknande och mätande konstaterats att den tangerar Naturvårdsverkets riktlinjers övre gräns, utan att tydligt överskrida densamma. Tack vare lång tids nyttjande finns därför för närvarande inget beslut om flytt eller nedläggning. Klart är dock att den föreslagna exploateringen av område B kommer påverkas lika mycket av skott från skjutbanan som vi boende vid Södra Vällan idag uttrycker. En försäljning av tomter, åtminstone i den södra delen av område B, måste därför kompletteras med information om detta störningsmoment.</p>	<p><i>mots sydost. En diskussion med skytteklubbarna är påbörjad.</i></p> <p><i>Synpunkterna föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
Privatperson T K	
<p>När det gäller område B som det är ansökt om att få bygga ett villaområde som på tomt 10:2 . Där är nu ansökt om att få bygga ett villaområde som kommer att fördärva hela strukturen med miljön i detta område då det inte är lämpligt som villabebyggelse då detta område används som strövområde och rekreation. Samt detta område har många finna promenadstigar, det finns en stig som går genom området som heter Götgårdvägen som används mycket. Sen om man tittar mot norra delen av detta område så finns min gård där jag har upp till 8 st stycket hästar ibland och dom sprider en del lukt från gödselstacken som kommer ca. 8-10m från 10.2 samt flugor. Och om detta område skall bebyggas så måste hänsyn tagas till området nuvarande karaktär på övre Gruvrisbacken. Hur blir det biltransporter till och från området? Det är ju Kåres väg som går och vet inte om den tillhör världsarvet så då bör hänsyn tagas till det. Ni måste ta hänsyn till områdets karaktär. Har även framfört detta i telefon till kommunens planarkitekt.</p>	<p><i>Yttrandet tar upp förslaget till ny bebyggelse öster om södra delen av Vällan. Hur området slutligen ska utformas och hur många bostäder som kan rymmas kommer att klaras ut i kommande detaljplanearbete.</i></p> <p><i>Synpunkterna föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
Privatperson M E	
<p>Vi anser det helt olämpligt att planera för och bygga upp bostadsområden samt industri- verksamhet i norr, öster, väster och söder om Södra Vällan.</p> <p>Naturområdena här är av mycket stort värde för djur- och växtrike på land och i vatten. Det är viktiga och vackra områden för rekreation och friluftsliv som används av många människor för avkoppling, utflykter, motion, lek och jakt. Dessa områden har också en lång kulturhistorik med många lämningar och minnen från äldre tider.</p>	<p><i>Området väster om Södra delen av Vällan är föreslaget som utredningsområde. Avsikten är att utreda om området där den stora bergtäkten ligger idag kan användas till annan störande verksamhet. Marken mellan täkten och sjön bör då inte bebyggas med bostäder vilket tidigare föreslagits utan fortsätta att vara skogsmark. Detta är inte något otydligt i beskrivningen till markanvändningskartan och ett förtydligande behöver göras.</i></p> <p><i>Området väster, norr och öster om norra delen av Varpan föreslås som stadsnära landsbygd, vilket</i></p>

Det är viktigt att bevara sammanhållna större gröna naturområden både med tanke på klimatreglering och djur- och växtliv men också att kunna erbjuda Faluns innevånare större strövområden att vistas i på nära avstånd från centrala Falun.

I samband med Kommunens informationsmöten på Lilltorpet samt Pilbo bystuga om planerna för dessa områden runt Vällan, lämnades synpunkter, åsikter och en sammanställning om områdenas värden in av alla oss som deltog. Vi vill åter igen återropa dessa anteckningar och vill att det tas med till "Synpunkter FÖP Falun".

Området söder och öster om Vällan är direkt olämpligt för utökad bebyggelse och vi vill att detta ska förbli ett stort sammanhängande skogbruksområde. Förutom rikt djur- och växtliv och rekreations/friluftsområde så ser även skogen till att dämpa bullret från stenkrossen vid Kniptjärnsberget, från jakttskyttebanan samt från motorvägen som går mellan Falun-Borlänge.

Området norr och öst om Vällan mellan Gruvrisberget - Södra Vällan - Götgården är även det ett mycket uppskattat naturområde för friluftsliv som vi vill ska få förbli obebyggt och fortsätta ge möjlighet till naturupplevelser, bär- och svamplockning etc. Området har många stigar och skidspår som är mycket uppskattade inte enbart av boende i området utan besöks av människor från hela Faluns omnejd. Gruvrisberget är idag en "Bullerby"-idyll med sina gårdar och fält med betande djur som inramas av skogen.

Att utöka bebyggelsen i skogarna syd, öst och nord om Södra Vällan med bostads- och industriområden, skulle fördärva områdets natur och karaktärtotalt.

Utbyggnad av bostad- och industriområden i alla dessa områden skulle kräva omfattande utbyggnad av vägnät, vatten/avlopp och kommunikationsmedel.

Terrängen består av en hel del berg i dagen och har visat sig vara besvärlig att arbeta i vid tidigare arbeten. För att det ekonomiskt skulle vara försvarbart skulle många bostäder behöva byggas vilket skulle stycka sönder naturen och området fullständigt.

Vi anser att bostad- och industriområden här skulle vara helt förödande och totalt förstöra den natur vi har runt Södra Vällan och dess närhet.

I en tid då allt bara snurrar på fortare och fortare

innebär möjlighet till enstaka förtätningar men i övrigt oförändrad markanvändning.

Hur det föreslagna området för ny bebyggelse öster om södra delen av varpan ska disponeras och hur många bostäder som slutligen kan inrymmas behandlas i kommande detaljplaner.

Skogsområdet mellan Götgården, Krondiket och Övre Gruvriset förslås som grönområde.

<p>och psykisk ohälsa blir ett allt större problem, blir stillhet och avkoppling i naturen allt viktigare för att vi ska må bra. Låt detta område få förbli en oas med vacker natur, skog och vatten dit Faluns innevånare kan fortsätta göra sina utflykter, kanske ta sig ett dopp i Vällan eller en skidtur på isen och bara få koppla av och njuta av naturen!</p>	
<p>Privatperson L B</p>	
<p>Vi motsätter oss kraftigt den planerade utbyggnaden med 70 tomter för enfamiljshus vid Götgården, norr om Södra Vällan (område B på kommunens karta över Södra Vällan). Nybyggnation i strandnära lägen ska inte ske i lägen där rekreation för allmänheten eller biologiska värden hotas. Idag finns stigar och rösen i området och det används för idrott, friluftsliv, svamp- och bärplockning m m. Det är viktiga tillgångar i kommunen - och nära staden. Eftersom stränderna är bebyggda till stor del är det viktigt att strandskyddet värnas genom att inte tillåta ytterligare bebyggelse så nära sjön som nu planeras. Skogspartierna i området måste bevaras om något av områdets sommarstuge-/naturkaraktär ska bibehållas. I området finns gamla sommarstugor och även permanentboende, som tillkommit på senare år. Bebyggelsen i Gruvriset/Övre Gruvriset kryper redan närmare och blir det dessutom ett tillskott av 70 villatomter går områdets värde förlorat och det förvandlas till en stadsdel. Upplevelsen av sjön med dess skogklädda omgivningar försvinner. Dessutom har många valt att bosätta sig i t ex Gruvriset p g a närheten till natur och strövområden.</p> <p>Buller från Borlängevägen är störande dygnet runt. Med ytterligare vägar - om t ex vägreservatet för väg 293 blir verklighet och dessutom tillkomst av tillfart till ett helt nytt bostadsområde, kommer trafikmängden att öka på ett oroande sätt med både utsläpp och buller. Den känsliga omgivningen vid sjön kommer att störas; vi har fåglar av många arter, inplanterad flodkräfta som förhoppningsvis kommer att kunna etablera sig (ett EU-projekt), andra vilda djur såsom rådjur, räv, berguv m m.</p> <p>Ett ingrepp i miljön enligt ovan beskrivet skulle innebära katastrof för hela Södra Vällan med omgivningar. Därför åberopar vi tidigare protester, både vid samrådsmöten och skriftligen, och använder oss av vår demokratiska rättighet enligt kommunens "Demokratipasset" till att protestera kraftfullt.</p> <p>Falu kommun är stor till ytan och det finns mer</p>	<p><i>Se kommentarer till yttrande från privatperson M E ovan.</i></p>

lämpliga områden att exploatera för bostäder, även i riktning mot Borlänge.	
Privatperson B S	
<p>Falun är en stad som växer och lockar många människor och unga familjer främst för det rika utbudet av fritidsaktiviteter och närheten till naturen. När man planerar expansion av Faluns bostads- och industribbyggelse så bör man naturligtvis ta hänsyn till de värden som lockar till inflyttning och som finns i Faluns omedelbara närhet. Värden som aldrig går att återställa när de väl tagits i anspråk för stadsplanering och bebyggelse.</p> <p>Historiska värden och naturvärden som på andra håll, och i andra kommuner, värderas högt skall vi i Falu kommun inte vara sämre att ta hand om. Tvärtom bör vi föregå med goda exempel och tillvarata de unika värden som vi har i Falu kommun i ett direkt närområde till staden. Området kring Vällan och skogarna mot Aspeboda och Olsbacka innehåller en mängd kulturhistorisk intressanta områden såsom Kappelgrund, utdikningar och stenrösen för styrning av vattenflöden till Vällan som har direkt koppling till Falu gruva och dess historia, som en del av Världsarvet.</p> <p>Området är rikt på växt- och djurliv till glädje för Faluborna, såväl de närboende som övriga Falubor, innehåller också fina strövområden som är rika på bär och svamp.</p> <p>Det finns en mycket väl fungerande viltvårdsförening som gör ett fantastiskt arbete med viltvård inom Aspeboda Kopparbergs viltvårdsområde. Inom området, som bl a omfattar större delen av den mark som ingår i den nu berörda översiktsplanen för Falun, finns ett unikt utbud av vilda djur, bl a älg, vildsvin, rådjur, hare, bäver, m.fl. och ibland även varg och björn. Det finns även ett rikt fågelliv i och kring sjön Vällan. Många fågelarter häckar runt sjön, häger, storspov, lom, tretåad hackspett m fl. både vanliga och sällsynta arter. Det finns även flera fina spelplatser med orre och tjäder söder o väster om sjön Vällan. Att utvidga staden i detta område, södra Vällan, skulle ta stora delar av viltvårdsområdet i anspråk och tränga undan det djurliv som finns där idag.</p> <p>Sedan några år tillbaka drivs ett projekt av Vällans fiskevårdsområdesförening med stöd av statliga pengar (Hav- och vattenmyndigheten) och med stöd från Falu kommun för att återintroducera den rödlistade och utrotningshotade flodkräftan. All</p>	<p><i>Se kommentarer till yttrande från privatperson M E ovan.</i></p>

<p>aktivitet som stör vattenflöden och vattenkvalité i Vällan kan äventyra detta projekt som på sikt kan berika kommuninneväanarna med att i begränsad omfattning fiska den rödlistade flodkräftan.</p> <p>Översiktsplanen uttrycker en ambition att kommunerna Falun och Borlänge skall närma sig varandra. Det får dock inte bli på bekostnad av att vi förstör och förlorar värdefulla kultur- och naturvärden. Det vore därför oklokt att ta denna del av staden i anspråk för byggnation då det finns så många olika intressen i området kopplat till natur- och kultur, som borde vara Falu kommuns viktigaste riktmärke vid planeringen och utvidgandet av Faluns bebyggelse.</p>	
Privatperson G D	
<p>Jag tycker inte det skall bebyggas på område B ovanför Södra Vällan, detta är ett rekreationsområde som kommer att förstöras då. Det finns många andra ställen mer mot Borlänge som är mer lämpliga. Området ner mot Södra Vällan kommer att bli helt förstört, det blir inget sommarstugeområde då. Jag hänvisar till dom MÅNGA synpunkter som vi har lämnat in på dom möten som har varit dels i Pilbo bystuga och Lilltorpet.</p> <p>Området kommer att bli helt förstört, om det bebyggs ovanför Södra Vällan.</p>	<p><i>Se kommentarer till yttrande från privatperson M E ovan.</i></p>
Privatperson T E	
<p>Vi har tagit del av förslaget till fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan (FÖP). Förslagets innehåll är av naturliga skäl omfattande men, tyvärr, i vissa stycken också svårtillgängligt. Icke desto mindre är det ett gediget material och ger, som avsikten är, en fördjupning av nu gällande översiktsplans viljeinriktning och utvecklingsstrategi. Den omfattande planeringsuppgiften reser uppenbarligen behov av mera ingående studier, vilket också skett för vissa delområden, exempelvis området kring Södra Vällan. Som boende i detta planeringsområde begränsar sig våra synpunkter och reflexioner nedan till detta område och framför allt område B.</p> <p>På den övergripande nivån tycker vi att för vårt områdes vidkommande kommunen har lagt fram ett ganska välbalanserat förslag. Utbyggnadsriktningen mot Borlänge-hållet är naturlig och politiskt förankrad sedan länge och sydvästläget som sådant för bostäder inom område B är utmärkt. Den tillkommande bebyggelsens</p>	<p><i>Det fortsatta arbetet med detaljplaner för område B kommer att föregås av en mer programmatisk utredning som ska klar ut hur tillfarten ska lösas. En gata som förbinder området direkt med Pilbovägen som beskrivits i den särskilda fördjupningen är sannolikt den enda möjliga lösningen.</i></p> <p><i>Hur bebyggelsen i området ska grupperas hanteras i den kommande detaljplaneprocessen där hänsyn ska tas till platsens förutsättningar i form av befintlig bystruktur, naturvärden och ekosystemtjänster.</i></p> <p><i>Synpunkterna föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>

omfattning, som föreslås inom detta område, är dock i vårt tycke i största laget, och kan kanske upplevas störande/påträngande för de närmast berörda.

Som kan utläsas av förslaget kvarstår dock några avgörande frågor att ta ställning till.

Förslaget anger att områdets exakta gräns mot norr beslutas efter avvägning mot natur- och kulturvärdena. (Vi utgår här från att fördjupningen för Södra Vällan ingår som en integrerad del i FÖPen.) Enligt vår mening bör även exploaterings avgränsning mot och anpassning till angränsande befintlig bebyggelse avvägas och beslutas. Liksom en analys görs av konsekvenserna för den inom område C befintliga lilla badplatsen av en så pass stor planerad ökad befolkningsmängd och ändrad demografi i området.

Förslaget anger också att tillfarten till området B måste lösas. Tre alternativa förslag har presenterats, men inget ställningstagande eller rekommenderat läge har lagts fram. Vi delar uppfattningen att det är synnerligen viktigt att tillfartsförhållandena till det nya området löses, vilket även inbegriper befintlig bebyggelse vid Södra Vällan och vårt eget bostadsområde längs Övre Gruvrisbacken. Trafiken kan inte fortsätta att ske på Pilbovägen/Övre Gruvrisvägen med utökad antal människor i området med samtidigt ökad biltäthet och krav på mobilitet. Tillfartsfrågans lösning har ju poängterats i kommunens förslag, men något konkret och områdesspecifikt resonemang om kollektivtrafikförsörjning framgår dock inte av förslaget. Det fanns ju en sådan, i och för sig rudimentär, bara för några år sedan. Med en fortsatt permanentning av befintlig bebyggelse och med ett tillskott av föreslagen volym borde kollektivtrafiken förhoppningsvis kunna återupptas.

Planförslaget konstaterar också att högspänningsledning korsar området i ett brett stråk. Om en större utbyggnad av bostäder sker är det önskvärt att ledningarna grävs ned anges vidare. Enligt vårt synsätt är det inte bara önskvärt utan nödvändigt av miljöskäl. Luftledning i stil med vad Krondiksområdet belastats med under mycket lång tid kan knappast vara gångbart. Hur kostnaden skall finansieras kan vara skäl att klargöra.

Ovanstående frågeställningar, som tillsammans bildar en ganska komplex problembild med avvägningar mellan olika intressen, kräver

sannolikt ytterligare studier och ställningstagande innan detaljplaneläggning kan ske. Den särskilda studien/fördjupning av Södra Vällan-området som gjorts väcker enligt vår mening många viktiga frågor, men ger tyvärr få svar.

Enligt vår mening bör fördjupningen för Södra Vällan (alternativt program för detaljplaneläggning) drivas vidare i vart fall för områdena B, C och D och avslutas med ett fullödigare underlag för fortsatt detaljplanering. Om ett sådant fortsatt planeringsarbete ger som resultat att område B beslutas lämpligt för exploatering i mindre eller högst i samma omfattning som föreliggande FÖP anger, anser vi att följande bör beaktas.

Man bör man vara omsorgsfull i detaljplaneringen av bebyggelsen. Vi skulle gärna se att den fick något av ”organisk bykaraktär” över sig, snarare än sedvanligt modernt villaområde. Ekologi och långsiktig hållbarhet, enhetligt materialval, varierad husutformning, anpassad färgskala m.m. bör vara ledord i planeringen och utbyggnaden. Ett förslag är att en arkitektävling anordnas där lokala arkitektföretag får visa upp sin iderikedom och sitt kunnande.

Av avgörande betydelse för den (eventuella) framtida detaljplaneringen och exploateringen av området är förstås hur genomförandet sker. Genom tomtvis upplåtelse till tomtkön, som gruppbebyggelse av en eller ett fåtal exploatörer, eller si eller så. I detta tidiga skede finns givetvis inget nämnt i förslaget om bebyggelsens konkreta genomförandefrågor. Men vår förhoppning är att de ingående diskuteras då tiden är mogen och med en ambition att göra eventuellt tillkommande bebyggelse något för faluborna, och inte minst för oss som grannar, att vara stolta och kunna glädjas över.

Privatperson J B

Vi har studerat kartbilden över det planerade bostadsområdet vid Hökviken öster om Varpan och vill lämna följande kommentar:

För att alla bostadssökande - utan hänsyn till ekonomisk styrka - skall få tillgång till detta attraktiva område, vill vi att även hyresrätter byggs där och till en hyressättning som även låginkomsttagare och pensionärer kan klara av.

Harmonin blir viktig med Lugnet-naturen bredvid, så även hyresrätterna bör byggas i form av lågplanshus.

Synpunkten noteras

Privatperson L T	
<p>Vår familj/släkt vill med detta inlägg belysa hur olämpligt utbyggnaden gällande område B (norr om södra Vällan) är.</p> <p>En utbyggnad av bostäder i form av villor/parhus, hyreshus och liknande i dessa områden, skulle medföra att områdets karaktär till stor grad helt ändras och förstörs.</p> <p>Det fina sommarstugeområdet blir inte detsamma längre. Strövområdena, bär och svampställen samt skogskänslan och naturmarken skulle försvinna och det är inte alls i linje med de områdesbestämmelser som skrevs på 1999.</p> <p>Där betonades att områdets karaktär ska bibehållas. Lummiga intrycket från sjösidan ska bestå.</p> <p>Vi har sett berguv från gruvområdet jaga i dessa trakter, som säkerligen kommer att påverkas negativt om utbyggnaden genomföres.</p> <p>Det är av yttersta vikt att sommarstugeområdet med rekreation, skog, bär och naturområden bevaras. Vi som bor runt sjön har under flera år satsat mycket arbete och kapital på att få tillbaka flodkraften till Vällan. Det arbetet kan också äventyras med utbyggnaden vilket inte är acceptabelt.</p> <p>Ett vettigare alternativ till en eventuell utbyggnad borde vara området öster om riksvägen, från Galgberget och vidare mot Borlänge.</p> <p>Jag/vi motsätter mig detta med bestämdhet.</p>	<p><i>Se kommentarer till yttrande från privatperson M E ovan.</i></p>
Privatperson C	
<p>Jag bor vid Varpan i Hökviken, och jag har små barn. Jag och min familj skulle uppskatta om det byggdes en cykelväg förbi oss. Det har redan flyttat ut en hel del barn till Hökviken, Uggelviken och Österå de senaste åren, vilket kommer innebära att många barn kommer att cykla på denna väg framöver när de kommer upp i skolålder. Om området omkring oss dessutom kommer att byggas ut vore det optimalt med en cykelväg. Dessutom behöver vägen generellt bli bättre (Hökviken till Österå) då som det är nu ett förfall av vägen till följd av att det inte längre är en kommunal väg utan den ska skötas om av en vägförening. Underhållet är i alla fall obefintligt som det är nu. Kommunen får gärna ta över underhållet igen.</p>	<p><i>Se kommentaren till yttrande från privatperson E L</i></p>

Privatperson J A

Jag saknar en analys av folkhälsoaspekten i den nya översiktsplanen. Är folkhälsoavdelningen inkopplad i planeringen?

Vill man ha friska medborgare som rör på sig genom att cykla eller gå och som inte använder bilen så bör man ta hänsyn till en del aspekter:

- Små barn måste ha korta avstånd: ska barn kunna gå eller cykla till sitt dagis i alla väder så måste avstånden vara korta och vägarna säkra ur trafiksynpunkt. Annars tar föräldrar till små barn bilen till dagis.

- Att ha sitt dagis nära (på kort avstånd) bidrar till att både vuxna och barn får mer kontakt med andra vuxna och barn i sitt närområde, vilket underlättar att få kompisar. Har man kompisar nära så kan man cykla eller gå och behöver inte ta bilen, även i fall man har ett eller två små barn med sig. Känner jag andra föräldrar som har sitt barn på samma dagis som jag och som bor nära, så kan de hjälpa mig och hämtar mitt barn någon gång utan att de eller jag behöver ta bilen.

- Grundskolor behöver vara i avstånd till barnens bostadsområde så att barn i låg- och mellanstadium kan ta sig till skola själv även under vintern. Annars tar föräldrarna bilen.

- Barn som har sin skola i närområdet kommer att få vänner i närområdet som bidrar till att de själva kan ta sig till sina kompisar.

- Barn som är uppvuxna med att ta sig till skola och kompisar själva rör på sig mer, vilket är hälsosamt. Man behöver inte bilen för att skjutsas till kompisar. Kompisar i samma område främjar samskjuts om det skulle behövas till någon aktivitet någon gång och bidrar därmed till minskad bilanvändning.

- Barn behöver lekparken i närområdet. Ju mindre barnen är desto närmare och desto mindre ska och kan lekparken vara. Fler områden som Slätta behövs i Falun!

- Närbutiker gör det lättare för alla i området att handla utan bil. Det är enklare för de med barn, vagnar eller rollatorer att klara sig utan bil.

- Cykelbanor är viktiga för att binda ihop områden och främjar motion och bilfri trafik.

- Som småbarnsföräldrar blir man besviken på Falun, eftersom stora avstånd till dagis och skola kan göra att man från att alltid ha cyklat på vintrarna måste övergå till att alltid ta bilen. Har

En ambition som kommer till uttryck i planen är att förskolor ska lokaliseras så att de flesta barn och föräldrar ska kunna ta sig mellan bostaden och förskolan till fots eller per cykel.

En ambition som kommer till uttryck i planen är att F – 6 skolor ska lokaliseras så att de flesta barn ska kunna ta sig mellan bostaden och förskolan till fots eller per cykel.

<p>man dagis och affär i sitt närområde kan man fortsätta cykla!</p> <p>- Barn är i allt mer överviktiga och rör sig allt mindre. Vill vi uppfostra de till rörelse och vardagsmotion är strukturen på våra bostadsområden en viktig aspekt.</p> <p>- Friskolor som samlar elever från stadens alla områden bidrar till att barn skjutsas både till skola och på fritiden (eftersom kompisarna bor långt ifrån).</p> <p>Jag efterlyser en analys av bostadsområdets påverkan på individens hälsa framför allt med tanke på småbarnsföräldrar, små barn, funktionshindrade och äldre människor. För de kan 600 m till närmaste busshållplats vara för lång.</p> <p>Fler områden som Slätta behöver skapas, som har ett litet centrum med affär, dagis, grundskola och möjlighet till affärsverksamhet som frisör eller pizzeria, etc. Därtill tät bebyggd, men små privata tomter men större allmänningar och lekparkar.</p>	<p><i>En ambition som kommer till uttryck i planen är att skapa blandade stadsdelar med förskola, skola, service, arbetsplatser och verksamheter inom rimliga avstånd så att det ska upplevas attraktivt att gå, cykla eller åla kollektivt i första hand.</i></p> <p><i>Synpunkterna föranleder ingen ändring av planförslaget.</i></p>
<p>Privatperson B S E H</p>	
<p>Vi ställer oss generellt positiva till att området Hökviken införlivas i Falu tätort, med utbyggnad av kommunalt V/A och nybyggnation av villor. Dock kommer detta leda till klart ökad trafik i området, på en väg som i dagsläget är smal och samtidigt ett mycket populärt motionsstråk.</p> <p>En reglering av hastigheten samt tillbyggnad av trottoar el dyl bedömer vi måste till om området ska förtätas.</p>	<p><i>Se kommentaren till yttrande från privatperson E L</i></p>

5. Förslag till ändringar av planförslaget

I föregående avsnitt redovisas samtliga ställningstaganden och förslag till ändringar som de inkomna synpunkterna under samrådet leder till. Ändringar i planförslaget görs också som ett resultat av fortsatt bearbetning inom projektgruppen och ny kunskap och uppdaterade underlag. Redaktionella ändringar och viss annan bearbetning för att förbättra planförslaget görs också. Nedan redovisas de viktigaste ändringarna.

Efter utställningen görs följande ändringar i planhandlingarna inför antagandet:

- Planförslaget kompletteras med en kortare visionstext som bygger på det som redan finns skrivet i avsnittet övergripande utvecklingsstrategier
- Beskriv vilka gällande fördjupade översiktsplaner och andra planer och program som upphör att gälla när kommunfullmäktige antar den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort och området runt Varpan.
- De områdesvisa beskrivningarna i användningskartan kompletteras så att det lättare

går att följa stegen från underlag via anspråk och avvägningar till rekommendationer

- Planhandlingarna kompletteras i avsnittet Hänsyn>Teknisk försörjning med en länk till gällande dagvattenstrategi.
- En ändring görs i planhandlingarna så att beskrivningen av försvarsintressets riksintresseområde och influensområde överensstämmer med uppgraderingen
- Lugnet: Inom ramen för den föreslagna markanvändningen kan mycket väl ett utredningsarbete om områdets framtida innehåll och utformning initieras och beskrivas. Användningskartans beskrivning förtydligas angående detta.
- De föreslagna infartsparkeringarna ligger antingen inom gångavstånd från centrum (Gruvan) eller i anslutning till en busslinje (Myran). Ett förtydligande görs om detta.
- Avsikten är att det nu framtagna förslaget till fördjupad översiktsplan kommer att helt ersätta ett antal gällande fördjupade översiktsplaner. Planhandlingarna förtydligas angående detta.
- Området väster om Södra delen av Vällan är föreslaget som utredningsområde. Avsikten är att utreda om området där den stora bergtäkten ligger idag kan användas till annan störande verksamhet. Marken mellan täkten och sjön bör då inte bebyggas med bostäder vilket tidigare föreslagits utan fortsätta att vara skogsmark. Detta är inte något otydligt i beskrivningen till markanvändningskartan och ett förtydligande görs.
- Vilaudden. En tydligare avgränsning på kartan under Bo och leva av det område där kommunen beviljat ett planbesked och beskrivning av vad som kan vara ett lämpligt antal tomter behöver göras i användningskartan.
- Hyttberget. Avsikten är att området i första hand ska vara kvar som ett verksamhetsområde för att få en stad med blandade verksamheter. Vid eventuella förändringar ska länsstyrelsens synpunkter beaktas. Ett förtydligande görs i användningskartans beskrivning
- Dalavallen. Ett förtydligande görs i användningskartans beskrivning angående hänsyn till regentsområdets kulturvärden vid en exploatering
- Ett förtydligande görs under rubriken Hänsyn>Kulturmiljö och världsarv om fornlämningar.
- Ett förtydligande görs i användningskartans beskrivning om täkten på Kniptjärnsberget
- Ett förtydligande om tillkommande bebyggelses relation till samt motiv till upphävande av strandskyddet görs i användningskartans beskrivning för de områden som berörs av strandskydd.
- Ett förtydligande gös i användningskartans beskrivning för ett område öster om Varpan att det berörs av ett område för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Övriga ändringar som aktualiserats i det fortsatta planarbetet efter utställningen:

- Relationen mellan användningskartan och kartan med tillkommande bostäder och verksamheter under Bo och leva är otydlig. Ett förtydligande görs om att användningskartans beskrivande text som gäller.

- Stråken på användningskartan tas bort av tydlighetsskäl. De finns endast med på utvecklingskartan med tillhörande beskrivning.

Anna Persols
Chef Hållbarhet och planering

Per Grundström
Arkitekt / projektledare